СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 93. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 22-го квітня 1938. No. 93. Jersey City, N. J., Friday, April 22, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": Bergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: Bergen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВІДПОВІДЬ СУДУ ЛЯ ГВАРДІЇ

НЮ ЙОРК. — День по тім, як Ля Гвардія гостро скритикував нюйорські суди за те, що вони витрачують гроші на оплату товстих посад ріжним урядовцям, судя з Бруклина, Кадієн, казав піднести платню 21 урядовцям бруклинського найвищого суду, а також створити кілька нових посад. Зробив він це з виразною цілю, щоб показати Ля Гвардії, що його не боїться. Суддю Кадієна тихо піддержали всі інші нюйорські судді.

БІЙКА НА СХОДИНАХ НЮЙОРСЬКИХ НАЦІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — На сходинах нюйорських націстів, які в Йорквил касині при 86-тій вулиці в Ню Йорку святкували 49-літні уродини Гітлера, вибухла бійка. Її спровокували на салі якісь типи. Коли зібрані націсти викинули їх на вулицю, на вулиці вибухла справжня бійка між ними, а товпою, що там ожидала. Є кількох покалічених. Закликана поліція привернула порядок арештуючи кількох з товпи, а кількох націстів.

АМЕРИКА ГОТОВА ДО РОЗБУДОВИ ДОМІВ.

НЮ ОРЛІНС. — На зібранні архитектів, голова федерального позичкового банку, Луміс, сказав, що Америка тепер готова до розбудови мешкальних домів. Американська суспільність потребує нині півтора до двох мільонів однофамілійних домів. Америка має також всі засоби, щоб ті доми побудувати. Будова розпічнеться вкоротці, говорив він. Вона принесе ріжним підприємствам і фабрикам на вісім тисяч міліонів долярів замовлень.

ОСУДЖУЄ КАПІТАЛІСТІВ ЗА ЗАСТІЙ.

НЮ ЙОРК. — Професор соціяльної фільософії, а також директор розривкового відділу в нюйорській галузі „Доблю Пі Ей", Едвард Лінденман, сказав, що вина за нинішній економічний застій спадає на кількох осіб, які скупчили велику частину американського майна в своїх руках. Вони несвідомо саботажують політику Рузвелта, говорив Лінденман. Вони спиняють поворот до великого добробуту в Америці, на який великі американські багацтва можуть позволити. Він також говорив, що уряд може зломити опір тих „кількох осіб" тільки силою.

ДІТИ ЖУРЯТЬСЯ МАТЕРІЯЛЬНИМИ НЕДОСТАЧАМИ.

НЮ ЙОРК. — Професор Колюмбійського університету, д-р Пинтнер, який з боку „Доблю Пі Ей" переводить психольогічні студії над дітьми, заявив, що нинішні діти не живуть так безжурно, як колись жили. Економічна депресія відбивається дуже пригноблюю також на дітях. Вони журяться, що будуть завтра робити, що будуть їсти, та в що одягатися. На сто шкільних хлопців 71 висказувало перед ним свої журби про ті річи. Зновуж на сто дівчат 52 журилися тими справами.

ЖІНКИ ПЕРЕБИРАЮТЬ МАЙНО.

НЮ ЙОРК. — Президент каледжу Велса, д-р Велд, в прилюдній промові сказав, що в Америці жінки ступнево приходять в посідання всего американського майна. Вони вже тепер мають записаних на своє імя 70 відсотків всего приватного майна Америки. Вони також мають записаних на своє імя 80 відсотків асекураційних поліс. Причиною цього є це, що чоловіки звичайно більше турбуються про будучність своїх жінок, матерей, сестер, чи доньок і на їх імя записують більшість свого маєтку. В середновіччі жінкам не вільно було мати маєтку записаного на їх імя. Тепер вони вже мають більшу половину загального майна.

ПОПИС БОЄВОЇ ФЛЬОТИ НА ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Заряд світової вистави в Ню Йорку подав до відома, що він робить заходи, щоб в 1939 році, в місяці червні, прибула до заливу Флошінг недалеко виставової площі велика частина американської фльоти. Правдоподібно зарядові вдасться це зробити, хіба на той час повстали би у світі якісь політичні напруження.

ЧУДА БУДУЧНОСТИ.

НЮ ЙОРК. — В готелі Астор відбула свою річну конвенцію „рада безпечности їзди". На тій конвенції бесідники говорили про уліпшення в автомобілевій їзді, які можна сподіватися впродовж наступних 10 до 25 років. Авта будуть мати три колеса, щоб в той спосіб можна було навертати ними на місци. На них будуть вставлені такі апарати, які на вид червоного світла самі зупинять авто. Мотори будуть електричні, а силу до них будуть доставляти з повітря через радіо.

АМЕРИКАНСЬКІ ДІТИ НЕ Є ДУЖЕ ЗДОРОВІ.

НЮ ЙОРК. — Хоч англійський виховник Іванс хвалив американських хлопців, що вони здоровші від англійських, то проте досліди американської комісії вказали, що тільки 90% американських дітей є вповні здорові. 90% мають якісь недомагання.

ВЕЛИКОДНА ПРОГУЛЬКА ДІТВОРИ.

Л. Е. Доглес з Гачинсону, Канзас, власник 14 нафтових шибів, постановив справити великодну прогульку своїм трьом дітям до Шікаго. Та дітям забаглося взяти зо собою теж своїх знакомих. Отже Доглас наняв цілий поїзд і всадив на нього своїх 37 гостей. З ними поїхали 69 пакунків багажу. Образець представляє приїзд поїзду до Шікаго.

ЗАРИБЛЮВАННЯ ОЗЕРА ПРИ ПОМОЧІ ЛІТАКІВ.

Уряд провінції Квебек у Канаді почав зариблювати численні в тій провінції озера при допомозі літаків. Ця система виявилась дуже добра й практична. Працю виконують скоро й дешево. З маленьких рибок, кинутих до озера з висоти 180 метрів, 95 відсотків були зовсім здорові. Досвід виявив, що риби до 3 фунтів витримують упадок навіть з висоти 350 метрів без ніякої шкоди для себе. Нова система дозволяє розкинути до 100 тисяч штук нарибку денно, так, що урядова рибна станиця провінції Квебек була в силі зарибити впродовж минулої осени 460 тисяч штук нарибку в 300 озерах. Впродовж 1938 р. зариблять тим шляхом 10 тисяч озер.

ШКІРА З РИБЯЧОЇ ЛУСКИ.

Німці змагають до господарської самовистарчальности м. ін. винаходячи раз-у-раз заступні сирівці („ерзаци"). Ось саме недавно на рибних торгах у Гамбургу-Альтоні виставлено цілу низку фабрикатів з рибячої луски, що заступає цілком добре шкіру, м. ін. обуву, торбинки тощо. Вироби з рибячої луски мають чимало додатних прикмет, як довготревалість, крім того вони міцні і не мають запаху.

ХЛОПЕЦЬ СЕБЕ „СХОПИВ" І ЖАДАВ ВИКУПУ ВІД МАМИ.

14-літній юнак у Брентфорді, Онт., якого імя поліція заховує в тайні, зник з дому, а за якийсь час мати його дістала листа, в якому хтось вимушував від неї двіста долярів за зворот схопленого сина. Повідомлена поліція кинулася шукати злочинців і схопленого хлопця. Але хлопець по якімсь часі вернувся додому і правда вийшла на верх. Він признався, що це він сам „схопив" себе та сам написав до мами вимушуючого листа. Не діждавшись „нагороди", розчарований вирішив повернутись додому з нічим. „Нагороду" дістав він від батька, але не в грошах. Хлопець пояснив, що хотів наслідувати те, що бачив у кінах і читав у бандитських журналах.

ОТСИМ ПОДАЄМО ДО ВІДОМА, ЩО ВСЯКІ ЛИСТИ И ГРОШЕВІ ПОСИЛКИ ТРЕБА СЛАТИ НА ОТСЮ АДРЕСУ:

P. O. BOX 1014,
CHURCH STREET ANNEX,
NEW YORK, N. Y.

ЧЕКИ И ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ ТРЕБА ВИПИСУВАТИ НА ІМЯ:

NICHOLAS MURASHKO, Treasurer.

Українсько-Американське Виставове Товариство, Інк.

УКРАЇНЦІ У ЛЬВОВІ ВИМИРАЮТЬ.

Зі статистичного місячника „Львув в цифрах" виходить, що у грудні 1937 р. народилося 363 дітей, вмерло 359 осіб. Отже природний приріст замикається числом 4 осіб тобі, як у тому самому часі 1936 р. природний приріст сягав 60 осіб. На грудень м. р. припало 310 подруж, з того 191 римо-кат., 98 гр.-кат., 4 еванг. і 106 жидів. Ці статистичні дані говорять до нас найстрашнішою мовою, а саме, що число українців у Львові постійно зменшується.

НАЙБІЛЬША СМЕРТНІСТЬ ДІТЕЙ У БАСАРАБІЇ.

Смертність дітей у Румунії осягає щораз то більші розміри. З обчислень демографічного інституту виходить, що у вересні 1937. р. померло в Румунії 15,119 дітей у віці до 4 років. Найбільше дітей умирає у віці від 6 до 11 місяців і від 3 до 4 років. Найбільше жертв між дітьми припадає на Басарабію і на Молдавію. Причиною цього явища є препогані гігієнічні умовини і голод по селах.

АВТОГРАФ ГІТЛЕРА ЗА 18,000 ФРАНКІВ.

У Парижі відбулася на днях ліцитація книжок і автографів славних письменників і державних мужів. На цій ліцитації продали автограф канц. Гітлера за 18,000 франків.

БУРЕВІЙ ЗІРВАВ ДАХ ВАГОНУ В ПОЇЗДІ.

Страшний буревій у Латвії заподіяв великі шкоди. Буревій поницив телеграфічні стовпи, повиривав століттні дерева з корінням і зірвав дах з вагону поїзду, який був у русі. — На побережжі Естонії потонуло 13 рибаків внаслідок буревію.

СКАРЖАТЬСЯ, ЩО ЇМ ЗНИЩИЛИ КОНІ В МАНІТОБІ.

Саскачеванські фармери з посуцних околиць, що були вислали свої коні на зиму на пасовисько до Карбері, Манітоба, скаржаться, що їм зверено коні в дуже нужденнім стані. Фармери з Крілмен, Саск., де прийшов перший вагон коней, хочуть позивати за відшкодування. Один з фармерів каже, що вислав коня, що важив 1,860 фунтів, а з поворотом кінь важив тільки 1,360 фунтів. Значить, втратив 500 фунтів.

Цей плян помочі фармерам з сухої смуги Саскачевану був під домініяльним доглядом. Урядовці у Вінніпегу потверджують факт, що декотрі коні втратили на вазі. Причина була та, що в лютім кинулася шлункова слабість між кіньми.

З Саскачевану перевезено яких 2,600 коней до Манітоби на годівлю в добрім стані, бо інакших коней не приймали.

САМОГУБСТВО З ЛЮБОВИ.

Самогубством скінчив 19-літній ученик технічної школи Едвард Козловскі, який кинувся під поїзд тому, що його дівчина, 18-літня Софія Закшевска, пізнала іншого хлопця, з яким рішила виїхати до Варшави. Слідство виявило, що Козловскі заопікувався бездомною 18-літньою Закшевскою і рішив по скінченні школи одружитися з нею. Коли ж довідався, що його наречена пізнала іншого хлопця і рішила з ним виїхати до Варшави, пішов на стацію і в хвилині відїзду поїзду кинувся під нього.

ПОЇЗД ЗМАСАКРУВАВ СТАДО БАРАНІВ.

Коло Фезу (Африка) надїхав поїзд уночі підчас дуже сильної мряки на стадо баранів та змасакрував зовсім 122 штуки. Виявилося, що пастух, який пас баранів, заснув у полі, а стадо зайшло на залізничний шлях.

ЗНАЙШЛИ В КАСІ ЛЕДВИ 30 СОТ.

Невідомі вломники крізь вибиту в мурі діру дісталися до канцелярії Районової Молочарні в Горожанні Великій і розбили вогнетревалу касу, з якої забрали ледви 30 сот., бо більше грошей в касі не було.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ „ВІСТИ МУЗЕЮ"

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 76) вичисляє цілу низку українських націоналістичних видань, що виходять поза українськими землями в Польщі, яких тепер Польща не допускає. Між іншим не дозволяє польський уряд навіть на те, щоб українці в Польщі могли одержувати „Вісти Музею Визвольної Боротьби в Празі", в яких міститься спис тих українців, що присилають свої жертви на будову цього музею, в якім мають бути переховані памятки нашої визвольної боротьби.

КОЛЬОНІЗАЦІЯ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.

ЛЬВІВ. — Польський уряд приступив у Тернопільщині до реалізації нового, на велику скалю закроєного, кольонізаційного пляну. Розписано конкурс на будову 190 будинків і 129 криниць. Нові кольонії польських поселенців повстануть в Вербівцях, повіт Теребовля, в Колодрібці, повіт Заліщики, в Залісю, повіт Чортків, в Будилові, повіт Бережани і в Бродах, повіт Броди.

З МАЗУРЩИНИ НА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ.

ЛЬВІВ. — З Кольбушови виїжджає партія мазурів на поселення на українські землі в районі Заліщик. Друга партія виїжджає до грубешівського повіту на Холмщині. Мазури їдуть тепер у такі околиці, де українське населення відчуває величезний земельний голод.

ПАПА І ПОЛЬЩА.

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна подає широке звідомлення про побут кардинала Каковского і 18 польських єпископів в Римі з нагоди канонізації св. А. Боболі. Папа приняв польську делегацію і згадав за те, що саме в Польщі він був висвячений на єпископа. Згадав, як то Пілсудскі сказав папі, що забере мощі Боболі з Полоцька до Польщі. Далі заявив, що той святий, що згинув на східніх границях Польщі допоможе побідити тій стороні, що є з Богом. Потім поблагословив цілу Польщу, зокрема президента Польщі й маршалка Сміглого-Ридза, польський уряд і польську армію, назвавши польських жовнірів „добрими хлопцями".

ГОНЯТЬ ЖИДІВ.

ВАРШАВА. — В Сандомирі польські купці вислали до польського уряду меморіял, підписаний „християнськими купцями", в якім домагаються, щоби було заборонено жидам поселитися в Сандомирській промисловій окрузі й займатись тамже торговлею. Меморіял узасаднено тим, що жиди це вороги Польщі. І тому вони не повинні мешкати в такій частині Польщі, яка може відгравати дуже важну ролю на випадок війни.

УРОДИНИ ГІТЛЕРА — НАЦІОНАЛЬНЕ СВЯТО.

БЕРЛІН. — 49-літні уродини Адольфа Гітлера дали притоку до великої національної маніфестації німців не тільки в Німеччині чи Австрії, але й по цілому світі. Гітлера засипано телеграмами і дарунками. Нема сумніву, пише американський кореспондент, що Гітлер є тепер на верху слави, популярности і сили. Він побідив німецький нарід як ніхто перед ним. Про нього говорять у Німеччині як про політичного й військового генія, побідника німецьких сердець, сторожа мира, а зокрема як про спасителя і воскресителя Німеччини. І жадають від кожного німця для нього сліпого послуху. Міністер справ внутрішніх Фрік сказав: „Адольф Гітлер є Німеччина, а Німеччина є Адольф Гітлер".

Армія не зовсім сильна.

Приглядаючись військовій параді, американський кореспондент твердить, що вона дуже здисциплінована й вишколена, але ще не має того виеквіпування, яке мають інші армії, зокрема, яке має французька армія. Це відноситься головно до танків.

ЯК ЗВИЧАЙНО — БЛЬОФУЮТЬ.

МОСКВА. — Зачалися надобре пільні роботи. Тому і появився, як звичайно в тім часі, розпорядок ради народних комісарів, що гостро картає „ворогів народу", себто тих совєтських урядовців, що переслідували селян і виганяли їх з колективів. Уряд наказав тепер припинити „чистку" серед селян і потягнути до відповідальности тих, що повисилали тисячі невинних селян до тюрм чи на смерть.

МОРАЛЬ ПЕРША.

ПАРИЖ. — Премієр і диктатор Даладіє береться відбудовувати Францію. Каже, що хоче в першу чергу піднести мораль загалу. А гроші то вже знайдуться.

ЖЕРТВИ ЗЕМЛЕТРУСУ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина).—Коло 300 людей впало жертвою землетрусу, що навістив середущу Анатолію. Пропав слід по яких 20 селах.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

В СВІТ ЗА ОЧІ

Перед нами випуск вашинґтонського польського інформаційного бюра, в якім є подана статистика іміґрації з Польщі в 1937 році. Подано, що в тім році виеміґрувало з Польщі 25,025 осіб. Найбільше їх виїхало до Арґентини, а далі до Параґваю, Бразилії, Канади, Палестини і т. д., а до Злучених Держав виїхало 1,817 осіб.

Хтож це тепер покидає Польщу?

І на те дає відповідь згадана статистика. Отже найбільше виїхало з Польщі українців, яких у польським звідомленню, виданим у Вашинґтоні англійською мовою, називається „ruthenians". З того бачимо, що навіть тут, в Америці, Польща совісно дбає про те, щоб американський світ Боже борони не дізнався про те, що в Польщі живуть **українці**, себто частина того великого народу, що його є сорок кілька міліонів. Отже тих „рутенців", себто таких, що себе записали українцями, а польська влада зарахувала їх до „русінуф", виїхало з Польщі в 1937 році 10,895 осіб. Польська статистика подає це в дуже „зручний" спосіб. Вона подає іміґрантів після релігії. І нараховує 2,520 іміґрантів греко-католиків і 8,375 православних. Як при одних так і других навіть не подано при означенню віроісповідання, що це „русини". До цього треба додати, що очевидно є ще українці й в тих числі, де польська статистика говорить про 4,006 іміґрантів римо-католиків, чи 1,160 протестантів. Але, колиб і те залишити на боці, то з повищого ясно виходить, що найбільше іміґрує з Польщі українців. І то іміґрує їх навіть більше ніж жидів, про яких стільки тепер пишуть, як їх там тяжко в Польщі переслідують, що їм уже неможливо там жити. А жидів виеміґрувало в згаданім році з Польщі всього 8,861 осіб.

Як бачимо то з українців найбільше виеміґрувало православних, себто тих українських селян, що походять з Волині, Полісся і Холмщини. На цю іміґрацію вже нераз звертала увагу українська старокрайова преса. Як відомо, жиди іміґрують головно за гроші, зібрані в Америці чи в інших краях. А з українців не іміґрують ті, що не мають ніяких грошей, себто найбідніші, бо вони не мають защо купити корабельну карту. Кидають Рідний Ккрай ті, що мають настільки землі, що за одержану з її продажі ціну можуть перевести родину до Арґентини чи деінде. Значить, що нуждарі лишаються далі, й далі терплять нужду і голодують. А покидають рідні землі ті, що моглиб від біди ще там прожити. Покидають тому, що не можуть знести польського гнету і тих відносин, які є тепер на українських землях під Польщею. Ось такі є траґічні наслідки польської окупації українських земель.

ВЕЛИКА ІДЕЯ

(З нагоди наближаючогося Свята Воскресення).

Не буде в тому ніякої пересади, коли ствердимо, що найважнішою установою на українських землях під теперішню пору — це „Рідна Школа". Під гаслом виховання молоді — охоплює її діяльність і старше громадянство.

Ви там, на чужині, маєте добру нагоду запримітити, які бувають наслідки, коли в пору не звернути уваги на виховання молоді. Без рідного впливу остигає в молоді серце для свого народу, відвертається від нього і молодь байдужіє. Коли така молодь доросте, вона не буде берегти національних надбань своїх батьків. Тому треба молодь нагріти любовію і теплом для свого народу та охотою навіть до найбільшої жертви для своєї нації.

Міг би хтось кинути замітку, що нарід не може мати шкоди від чужого впливу, бо — мовляв — він живе у збитій масі на власній землі; бо він видержав у минулому натиск чужинецької культури. Якщоб така думка принялася, то могла би полишити прикрі наслідки для нації. Сьогодні вживають для винародовлення інших доцільніших засобів, зібраних у передуману систему. Якщо сьогодні український нарід на своїх землях не подався та ще й завзято боронеться, то — без сумніву — це передовсім заслуга Рідної Школи. Вона одинока веде тепер послідовну річеву, хоч не для кожного ока **добачувану, боротьбу за душу** української дитини. Вона дає напрям для інших установ, що мають на меті працю над цею дитиною. Якби не широка, доцільна, витревала діяльність Рідної Школи; якби Рідна Школа не була вспіла зрушити шляхом шкільного плебісциту в 1925, 1932 і навіть 1937 р. чверть міліона батьків, щоби вони заявилися за українську школу для своїх коло пів міліона дітей; — то леди, чи українська маса в теперішності чи в будучності булаб така відпірна на ріжні ворожі наступи та жертвенна на чисто духові цінності. Така діяльність вимагає з одної сторони великих моральних і матеріяльних жертв. Але з другої сторони жертвенні тверде і кристалізується характер; а на жертвах закріплюються здобутки.

„Рідна Школа в сьогоднішну пору — це Велика національна Ідея.

Особливші наші умовини такі, що Рідна Школа не може вдоволятися самим освідомленням мас. Вона мусіла відкривати свої власні українські школи й інші виховні заведення, що їх удержує даром народу. А було тих заведень усякого роду в 1937 році — 842. Під виховним впливом своїх учителів, під оком і контролею цілого громадянства стояло під безпосереднім виховним наглядом Рідної Школи поверх 40,000 краєвої молоді. Чи уявляєте собі, яка це велика армія свідомих громадян!...

Правда: моглиб знайтися люди, що завжди ще поважуться піднести якісь заміти проти Рідної Школи. І воно не диво: в людському роді є вже вроджені характери з прикметою вічного невдоволення, що не числяться з умовинами життя, що воліли би зробити **хвилевий жест**, от хочби й упасти без реальної помочі для свого народу. І на ясному сонці знаходять плями. Можуть Рідній Школі робити закиди якісь засліплені партійники, або явні чи замасковані вороги національної ідеї. На ділі — Рідна Школа до цієї пори не завела тих надій, для яких нарід її піддержує. Можна сміло ручити, що і у будучності не заведе, бо тоді перестала б існувати.

Там, на еміґрації, маєте деякий досвід у тому, скільки коштує удержання школи. Але, коли українські школи у Злучених Державах чи Канаді здебільша з одним учителем, що має ще до того інше заняття; коли ті школи поміщені в такому льокалі, який мається до розпорядимости; — то на основі тутешних шкільних законів мусимо мати таке приміщення, яке признасть державна комісія за пригідне. Мусить бути така скількість учителів, як це приписане; мусять бути такі шкільні наукні прилади і стільки їх, як це постановляють шкільні приписи. Ба, що більше: у школах Р. Ш. вчиться здебільша сільська й робітнича біднота, якій треба давати книжки, шкільне приладдя, а деколи то й одіж, снідання, чи обіди. Не даром видатки Рідної Школи мають у 1938 р. винести 1½ міліона золотих, себто **300 тисяч долярів.**

Очевидно, що такі суми не в стані зложити український нарід з Галичини на одну інституцію. Поза Галичину й до цієї пори не маємо права перекинути нашу організацію з причини становища польської влади. Про господарські відносини — не треба й говорити. Та, якби воно не було, **нашій молоді мусимо дати змогу вчитися й виховувати у своїй рідній школі з рідним учителем, у рідному дусі.** Мусимо дати змогу жити й розвиватися інституції, що від 57 літ показує народові, що це таке справа національного виховання; інституція, без якої можнаб сьогодні у шкільництві робити, що кому завгодно. І що булоб тоді з нашою молоддю, особливо з тими 40 тисячами дітвори, що вчиться в Рідній Школі? Що сталось би з недалекій майбутности з усім тим доробком, що наш нарід створив і виплекав? Здаємо собі добре справу з наслідків, які потягнула би за собою **матеріяльна руїна** Рідної Школи. Інші противности нам не страшні, бо ми вже загартовані в боротьбі.

Ці то независні відносини в нашому краї приневолюють нас звернутися до Вашого розуму й серця. Хочемо мати чисту совість: зі свого боку ми розкриваємо на пору той стан, що загрожує Товариству Рідна Школа. За долю Рідної Школи **відповідає не тільки вибраний провід, але весь нарід.**

Ми знаємо, що Ви там у себе мали й маєте великі видатки, що й у Вас наростають защораз інші пекучі потреби. Але може й незабим буде, коли дозволимо собі звернути Вашу увагу, що **по утраті підстав у Рідному Краю — також Ваші місцеві зусилля не малиб виглядів.** Треба мати на увазі, що не всі справи, якими піклується еміґрація, є однаково важні, підставові. Деякі можуть без шкоди підождати, деякі можна відложити. Але не можна відложити чинної журби за майбутність цілого народу.

Дохід зі свят у честь Шевченка повинен у цілости йти на потреби Рідної Школи. Він вже був великим виховником української нації. **Надходячі Свята Воскресения Христового треба використати для збірки дару „на писанку" Рідній Школі.** Всякі зібрання, сходини то-що повинні покінчитися збіркою для Рідної Школи.

В нашому краї не можемо про це так сміло говорити, бо закони вимагають, що навіть на поклики для збірки треба дозволу, а такий дозвіл на принагідний час важко дістати. От, і цього (1938) р. влада відмовила дозволу „на коляду" і з тієї причини Рідна Школа втратила кількадесять тисяч злотих. — Тому тепер не можна зорганізувати масової збірки, хоч Рідна Школа має цього року ще більші видатки.

Знаємо Ваш патріотизм, знаємо Вашу відданість Рідному Краєві, знаємо Вашу високу жертвенність; знаємо і те, що Ви раді би частину свого серця віддати для рідної справи. Віддайтеж це серце для Рідної Школи, віддайте на справу, без якої все інше ослабне. Маємо підставу вірити, що це покоління, хоч розсипане по всіх усюдах, схоче дати Рідній Школі потрібну її матеріяльну поміч і зуміє бути розумним будівничим і керманичем будучої долі Української Нації.

АНЕКСІОНІСТИЧНІ АПЕТИТИ ПОЛЬЩІ

Прилучення Австрії до Німеччини — **німецької** Австрії до **німецької** Німеччини, викликало великий апетит у інших народів, які охоче хотіли би „прилучити" і до себе ту чи іншу територію.

Коли читати польську пресу, вшехпольську і санаційну, здива не можеш вийти з цього приводу. Одні часописи пишуть про „прилучення" Мемеля і Ковна, другі — про чеський Шлеськ, треті — про анексію Словаччини, четверті про унію з Угорщиною і Дунаєм. А майже всі — про „**федерацію**" з Україною.

Характеристичною під тим оглядом є стаття в „Мислі Польскій" (ч. 7) знаного репрезентанта польського імперіялізму — редактора „Бюлєтіна Польсько-українського" (в польській мові) — В. Бончковського (того, що недавно — на спілку з одним з редакторів „Діла" обіздив міста Польщі і Волині, виголошуючи спільні відчити на тему польсько-українського порозуміння). Стаття називається „Про военну партію в Польщі". Автор статті пропонує... війну з Росією. Але які цілі мала би ця війна? Отже були би вони такі:

„1) Поділ Росії на національні держави, а по цім поділі, Польща, оточена нині потужними і ворожими їй організмами, мала би бодай від сходу двох відносно слабих сусідів, а також ряд природніх друзів дальше на схід, за вільною Україною і Білою Руссю.

2) Лінія Дністра, яка нині не є в ужитті ні Росії ні Румунії, повинна статися комунікаційною власністю України, Румунії і Польщі, отвираючи Польщі шлях на Чорне море, на співпрацю з вільним Кавказом і цілим близьким Сходом. Польща над Чорним морем (не територіяльно, але економічно), то перший „варунок" польської великодержавности.

3) Утревалення факту посідання Польщею східних „кресів", яких лекше буде боронити перед відносно слабими Україною і Білою Руссю, аніж перед потужною в перспективі, 160-міліоновою Росією. А оборона „кресів" перед одноцілитою, неподільною Росією є річчю практично неможливою.

4) перекинення **головних** оборонних завдань Польщі передусім в одним напрямку: західнім, що повинно стати вихідною точкою нового Ґрунвальду, в випадку агресії Німеччини".

Ось які перспективи по „побідній війні" отвирає п. Бончковскі перед Польщею...

Перше, що кидається в тій статті в очі, то безприкладний цинізм автора, який розпоряджає чужою, в даним випадку українською, територією як своєю власною. Цинізм, який трактуючи Україну як якусь Етіопію, як терен експансії чужої нації, — вмовляє в дурних рутенців, що при тім всім думається ще про якусь „незалежну" українську „державу", а не про звичайну і ординарну заборчість. Дальше — ароґанція, з якою автор уважає мабуть кожного українця або за дурня політичного, або за людину, яку завше можна „зєднати", навіть з його власною шкодою. Бо якраз на пункт отої „спільної" польсько-української місії на сході йде тепер польське заліцяння до УНДА й інших партій в Галичині.

А найважніше, що вся ота імперіялістична трамтадрація є просто смішна і неспівмірна з силами тих, які про неї думають. Бо Польща — країна бідна, країна без капіталу, без добре вишколених будівничих імперії, окружена на заході не дуже прихильною Німеччиною, на півночі Литвою, а на сході ворожою СССР. І ось такі бідолахи як Польща думають про гітлерівські скоки, про Сенкевичівські „Огнем і мечем" про підбиття України, на якій проломила собі зуби царська Росія, і з якою ось вже 20 літ не може дати собі раду більшевицька Росія...

Воістину — кого Бог хоче покарати, наперед відбере йому розум.

НЕСАМОВИТА ПРИГОДА АФРИКАНСЬКОЇ НОЧІ

„Святий крокодиль" — пострах джунґлі.

Африка є для европейців усе ще не лиш тереном кольонізаційних апетитів, але краєм ріжних несамовитих загадок і таємниць. Одну з таких пригод пережив анґлійський старшина В Ріґбі. Опис своєї пригоди подав він у пресі й вона не менше цікава, як найбільш сенсаційна фільма чи повість.

Експедиція отамана Ріґбі мандрувала вже кілька тижнів по середній Уґанді. Одного соняшного дня експедиція прийшла над беріг озера Альберта. Туземці залишилися з клунками експедиції трохи позаду. На переді експедиції ішов лиш майор Ріґбі зо своїм слугою, який ніс його ловецький кріс та інші підручні причандали.

Раптом Ріґбі пристанув і задивився немов заворожений у блискучі води озера. У воді плив велитенський крокодиль, який у роззявленій пащеці тримав чоловіка.

— Бестія схопила якогось туземця — була перша думка Ріґбі і він крикнув голосно на слугу:

— Швидко, дай мені кріс!

В тому самому менті трапилося щось неймовірне. Крокодиль випустив раптом мурина з пащеки й пустив його свобідно. Мурин постояв хвилинку у воді, потім віддалився від крокодиля й почав іти до берега. Вода була в тому місці вже така плитка, що він не потребував зовсім плисти.

Шатро під селом.

Ріґбі все ще стояв зчудований без слова на березі. Чоловік, який чудом, здавалося, вийшов ціло з пащі крокодиля, приступив до майора і вибухнув цілою лявіною слів. Одначе не були це слова вдячности й подяки, лиш найбільше лайливі і найнечемніші, на які лиш може мурин здобутись у відношенні до аґлійського старшини.

— Ти зневажив божество — заявив чорномазий. — Воно дуже озлобилося твоїм криком і ми мусимо тепер подбати про те, щоб його якимсь чином за твою дурноту перепросити й переблагати.

Ріґбі поволі зорієнтувався, в чому справа. Мурин був високим жерцем „святого крокодиля з Ніянци". Ріґбі вже також чув про того „святого крокодиля" ріжні неймовірні історії. Чув теж про те, що мурини складають цьому плазунові час-до-часу людську жертву. Зо своїми жерцями й „сторожами", здавалося, жили „святі крокодилі" в якнайкращій згоді.

Заки Ріґбі вспів щонебудь муринському духовникові відповісти, він щез у гущавині.

Над вечором розложив Ріґбі своє шатро недалеко оселі туземців. Тільки його шатро стояло поза мурами муринського „міста". Всі носії та прислужники ночували в нутрі міста. Якесь дивне прочуття, яке його доволі часто перестерігало в Африці перед небезпекою, і тепер наказувало йому особливу чуйність.

Облога крокодиля.

Нічний концерт африканського праліcу особливо нервував і хвилював Ріґбі тієї ночі. Ґієни й шакалі виводили дивними голосами свої жалі і підходили майже під саме шатро. Здалека долітав відгомін громового реву льва.

Раптом той жахливий концерт африканської ночі втих і Ріґбі почув серед тиші якийсь дивний шелест. Він зрозумів відразу, що „святий крокодиль" прийде до нього тієї ночі в гості й коли почув підозрілий гомін, негайно поробив із вантажних скринок застави і спустивши заслону свого шатра, вийшов із крісом надвір.

З недалекого містечка блистіли світла смолоскипів. Під барикадами стояв велитенський ґад-плазун.

Ріґбі мав величезну охоту пустити крокодилеві кульку в одно з блискучих зеленкавих очей, одначе не хотів звертати на себе ненависти туземців.

Раптом відчинилися важкі ворота в міськім мурі. Невидні руки викинули назовні заплакану муринську дівчинку. Опісля ворота знову зачинилися. Дівчинка була призначена на жертву крокодилеві.

Ріґбі крикнув до дівчинки кілька слів захоти і замахами закликав її до себе. Дівчинка завагалася, одначе страх перед крокодилем був куди більший як сором перед білим чоловіком. Ріґбі підбіг до дівчинки і втягнув її швидко до шатра.

Муринське дівча було напів божевільне з переляку. Воно лежало постогнуючи і хлипало на землі і з острахом стежило за кожним порухом крокодиля. Плазун був незвичайно подразнений. Він оббігав лютий довкола забарикадоване шатро, щоб віднайти якесь місце, яким можна булоб дістатися до нутра, і люто бив хвостом по землі.

Припадковий рятунок.

В цій незвичайно важкій і невигідній ситуації прийшла англійському старшині щаслива думка. Він добув із своїх клунків світляні ракети й почав одну по одній запалювати. Велитенська вогненна ґадюка світлила з шатра аж кудись до хмар. Вогнені кулі вибухали вгорі і розпорскувалися в безліч колірових зірок із пронизливим сичінням. По жахливім крику, який залунав у „місті", здогадався майор Ріґбі, що між муринами вибухла несамовита паніка. Також і крокодиль перелякався світляних ґадюк і заляканий дивними явищами втік.

Таким чином Ріґбі мав уже до самого ранку спокій. Він заварив дівчині чаю і коли вона вкінці заснула, сів він із крісом перед шатром і там просидів аж до самого ранку.

Ранком прийшли носії знову до Ріґбі. Вони зчудувалися, коли його застали живого. Колиж вони побачили ще й дівчинку цілу й здорову, тоді запанував між ними безмежний жах. Тоді Ріґбі не мав іншої ради, як накляcти добре своїх носіїв і загрозити, що крокодилячого духовника віддасть до найближчої поліційної станиці. За кілька хвилин зявився в шатрі оборонець крокодиля і, глипнувши на дівчинку, заявив, що на ній уже покладений знак смерти і що вона до місяця помре. Тому теж її викинули на жертву крокодилеві.

Ріґбі викинув „чарівника" з шатра і відвіз дівчинку до найближчої місійної станиці.

Одначе там померла вона по кількох тижнях. Причини її смерти не міг ніхто вияснити.

Початок кохання.

Він: Скажи, кохана, по чім ти пізнала, що мене любиш?

Вона: По тім, що я почала злоститися, коли хтонебудь казав, що ти є осел.

Музикальна.

— Ви, пані, вчилися грати на фортепіяні?

— Ніби... так.

— А довго?

— Доки сусіди не загрозили, що розібють мені голову.

Хто кого натягнув.

— Знаєш, Прищіпка запросив мене на пляшку пива і зараз хотів мене натягнути.

— Ти, очевидно, зараз відмовився?

— Зараз ні... аж по третій пляшці.

Між приятелями.

— То є страшне як в останньому часі твоя жінка стратила на красі!

— Справді? Ну, то ти можеш бути спокійний, що твоя жінка не має що тратити.

Не зрозуміла.

— Пані, коли тільки ви засміетесь, то я маю охоту сказати, щоб ви прийшли до мене.

— Алеж ви Дон Жуан!

— Ні, я дентист!

(3) **(Докінчення звіту голов. фін. секретаря-касієра).**

Якість бондів.

Бонди Злучених Держав	$ 291,385.94
Бонди стейтові	41,000.00
Бонди гарантовані Злученими Державами	128,775.00
Бонди муніципальні	741,290.09
Бонди залізничих компаній	103,575.00
Бонди публичної вжиточности	125,750.00
Банкові шери (стаки), які одержано з Елизабет Трост Ко. при реорганізації банку	13,285.00
Разом	$1,445,061.03

Реальности.

З кінцем 31 грудня 1936 були інвестовані в реальностях		$1,154,088.16
В 1937 р. перенесено з моргеджових інвестицій	$51,611.97	
Направи реальностей	24,620.95	76,232.92
Разом		$1,230,321.08
Обнижено вартість реальностей	$51,112.24	
Обнижено вартість реальности У. Н. Союзу (власний дім)	5,000.00	56,112.24
З кінцем грудня 1937 р. було на реальностях		$1,174,208.84

Позички

Інвестиції в позичках членам на їхні грамоти.

	Число позичок	Сума позичок
З днем 1 січня 1936 р. було інвестицій на позичках	5,574	$480,534.00
В 1937 р. видано нових позичок	318	49,144.00
Разом	5,892	$529,678.00
Сплачено або скасовано позичок	451	39,591.00
З кінцем 1937 р. осталося на позичках	5,441	$490,087.00

Зворот позичок.

	Число позичок	Сума позичок
В 1937 р. сплатили в цілості або частинно	115	$ 5,395.00
В 1937 р. У. Н. Союз скасував або відтягнув при виплаті посмертних запомог	336	34,196.00
Разом	451	$39,591.00

В 1937 р. видано нових і додаткових позичок	684 чеків
Від 1 січня 1933 до 31 грудня 1936 року видано позичок	10,068
Разом	10,752

Процент від позичок.

В 1937 р. члени заплатили проценту від позичок	$3,650.65
Проценти, стягнені організацією при видачі позичок або при виплаті посмертних запомог	6,336.39
Разом	$9,987.03
Зворот заплачених процентів у 1937 р.	48,86
З кінцем 1937 р. отримано проценту від позичок	$ 9,938.17
З кінцем 1937 року члени довгують процент від позичок, включно з Молодечим Департаментом	$44,873.27

Від часу зниження процентів від позичок багато членів визичають усю резерву на сплати своїх податків або моргеджів на реальностях. Може зайти небезпека, що члени знищать резерву і не втримають членства в організації. При висилці рахунків на вітсотки від позичок ми подаємо, на яку суму грамота є обдовжена, і суму проценту. Треба відділовим урядникам ці позиції переписати до метрикальної книги або завести і провадити по відділах книжечку, в якій усі ті довги будуть як слід зареєстровані. Така книжечка була би дуже потрібна для відділових урядників, бо маючи її вони знатимуть, чи і на яку суму можна боргувати членам на заплачення місячних вкладок. Позички висилаємо звичайно два рази на місяць, а то: перші позички по висланні рахунків до відділів, а другі при кінці місяця. Не можна висилати позичок що дня, так, як вони надходять до головної канцелярії, бо упорядкування позичок і обчислення вітсотків забирають багато часу.

На конвенції рішено звертати до відділу вкладки, заплачені відділовою касою. Головна канцелярія звертає вкладки тільки за тих членів, які мають відповідну резерву на своїх грамотах. Члени, які не мають резерви на своїх грамотах, не можуть брати позичок, ні грошевих зворотів, і тимсамим відділ не може стягнути своїх вкладок, заплачених за тих членів.

SCHEDULE OF MEMBERSHIP, AMOUNT OF INSURANCE, NUMBER OF DEATHS AND LOSSES AT ATTAINED AGES ON THE ANNIVERSARIES OF THE CERTIFICATES DURING THE YEAR 1937.

Attained Age	Number of members Dec. 31 of Current Year	Amount of Insurance	Number of Deaths Reported During the Year	Death Losses Reported During the Year
1	82	$ 2,240.00		$
2	147	9,275.00	3	220.00
3	115	10,925.00	1	100.00
4	159	20,250.00		
5	188	29,710.00		
6	179	41,800.00	1	93.00
7	276	82,750.00		
8	312	127,960.00		
9	376	155,650.00		
10	505	216,828.00		
11	528	233,877.00		
12	681	302,248.00	2	753.00
13	787	352,517.00	1	306.00
14	791	368,377.00		
15	791	365,868.00	3	1,188.00
16	888	430,330.00		
17	890	459,191.00		
18	1,070	720,399.00	4	3,000.00
19	1,043	775,749.00	1	1,000.00
20	880	651,703.60	2	1,500.00
21	731	553,282.20	3	2,500.00
22	731	592,178.00		
23	540	442,468.00	1	1,000.00
24	406	332,746.00		
25	358	302,294.00	1	1,000.00
26	281	238,577.00		
27	216	184,786.00		
28	207	177,828.00	1	500.00
29	184	158,051.00		
30	160	135,750.00		
31	148	126,250.00		
32	157	138,142.00		
33	141	113,687.00		
34	166	141,500.00		
35	146	118,101.00		
36	179	147,750.00	2	1,500.00
37	246	195,800.00		
38	369	294,368.00	1	1,000.00
39	545	429,000.00	5	4,000.00
40	773	621,000.00	3	3,000.00
41	915	733,881.00	5	5,000.00
42	1,039	830,504.00	4	3,500.00
43	1,104	896,350.00	6	5,500.00
44	1,088	883,539.00	3	3,000.00
45	975	790,691.00	5	4,000.00
46	917	754,461.00	12	11,500.00
47	951	779,750.00	9	8,250.00
48	914	750,857.00	10	7,000.00
49	1,002	819,814.00	7	4,750.00
50	820	661,070.00	6	5,000.00
51	698	561,250.00	4	4,000.00
52	652	522,443.00	11	9,750.00
53	558	452.000.00	9	7,500.00
54	456	368,850.00	9	7,750.00
55	418	331,365.00	3	2,500.00
56	357	289,428.00	9	9,000.00
57	277	215,905.00	4	2,500.00
58	254	187,750.00	5	4,500.00
59	178	136,723.00	7	4,000.00
60	160	121,750.00	12	8,250.00
61	149	106,370.00	7	6,500.00
62	110	84,413.00	5	4,000.00
63	91	71,110.00	3	2,000.00
64	78	61,750.00	8	6,250.00
65	58	46,500.00	2	1,250.00
66	53	45,250.00	2	2,000.00
67	25	20,677.00	5	3,750.00
68	31	25,000.00	5	4,458.00
69	18	15,750.00	4	1,750.00
70	18	16,500.00		
71	12	12,000.00		
72	7	7,000.00	1	1,000.00
73	3	3,000.00		
74	4	4,000.00	1	1,000.00
75	7	7,000.00	1	1,000.00
76	2	2,000.00		
77	2	1,623.00	1	1,000.00
78	5	4,500.00		
79	2	1,100.00		
80	1	1,000.00		
Total	31,781	$22,426,129.80	220	$ 175,868.00

РОЗВІЙ У. Н. СОЮЗУ ЗА ЧАС ВІД 22. ЛЮТОГО 1894 Р. ДО 31. ГРУДНЯ 1937 Р.

Число пор.	Рік	Число членів	Вкладки, розмет, табеля смерт.	Разом усі фонди	Фонд сирітський під опікою УНС.	Власність У. Н. Союза	Загальні замкнення з кінцем року
1	1894		50 цнт.	$ 220.35	$	$ 220.35	$ 220.35
2	1895		„	385.25		385.25	605.60
3	1896	587	„	151.36		151.36	756.96
4	1897	1,019	„	2,187.97		2,187.97	2,944.93
5	1898	1,593	„	2,743.64	304.05	2,439.59	5,688.57
6	1899	2,057	„	1,198.51	1,145.00	53.51	6,887.08
7	1900	3,067	70 цнт.	3,297.32	14.49	3,282.83	10,184.40
8	1901	3,711	„	2,111.48	1,400.00	711.48	12,295.00
9	1902	3,384	„	1,956.31	750.00	1,206.31	14,252.19
10	1903	3,796	„	877.66	2,439.73		15,129.85
11	1904	5,857	„	2,863.49	2,309.11		17,993.34
12	1905	6,547	„		3,379.80		16,491.76
13	1906	7,888	„	5,712.00	3,443.15		23,705.34
14	1907	8,540	Розмет	13,404.33	6,270.07	5,453.52	37,109.67
15	1908	8,795	„	8,961.59		8,961.59	46,071.26
16	1909	11,793	„	20,053.45	6,232.91	13,382.64	66,124.71
17	1910	14,430	„	34,264.25	11,182.64	23,081.61	100,388.96
18	1911	13,280	„	7,912.05	4,079.14	3,832.91	108,301.01
19	1912	14,917	„	32,229.86	4,518.37	27,711.49	140,530.87
20	1913	19,110	„	51,346.37	2,773.14	48,573.23	191,877.24
21	1914	12,396	„	69,852.22	11,936.42	57,915.80	261,729.46
22	1915	6,750	За літами	21,780.37		21,780.37	283,509.83
23	1916	9,174	„	62,403.72	2,491.60	59,912.12	345.913.55
24	1917	10,008	„	86,099.01	9,642.42	76,456.59	432.012.56
25	1918	11,891	„				416,196.02
26	1919	12,445	„	87,844.03	19,688.41	68,155.62	519,856.59
27	1920	12,237	„	66,461.39	6,119.98	60,341.41	586,317.98
28	1921	11,815	„	119,883.51	9,296.33	110,587.18	706,201.49
29	1922	12,427	„	121,764.86	11,185.35	110,579.51	827,966.35
30	1923	14,790	„	156,012.46	28,412.32	127,600.14	983,978.81
31	1924	17,011	„	180,228.83	8,307.43	171,921.40	1,164,207.64
32	1925	18,195	„	170,207.83	4,628.30	165,579.53	1,334,415.47
33	1926	19,332	„	234,580.73	600.95	233,979.78	1,568,996.20
34	1927	19,962	„	214,593.10	7,514.41	207,078.69	1,783,589.30
35	1928	20,381	„	248,967.53	9,950.53	239,017.00	2,032,556.83
36	1929	21,286	„	159,229.82	16,951.17	142,278.65	2,191,786.65
37	1930	21,338	„	267,273.77	6,278.55	260,995.22	2,459,060.42
38	1931	20,817	„	287.131.91	4,958.26	282,173.65	2,746,192.33
39	1932	19,831	„	195,146.59	4,821.36	190,325.23	2,941,338.92
40	1933	20,702	„	199,337.09		207,268.32	3,140,676.01
41	1934	20,974	„	254,101.13	5,127.86	248,973.27	3,394,777.14
42	1935	20,983	„	325,953.10		330,746.06	3,720,730.24
43	1936	21,919	„	369,555.78	1,164.36	368,391.42	4,090,286.02
44	1937	22,777	„	259,086.40	1,796.52	257,289.88	4,349,372.42
				$4,349.372.42	$208,394.89	$4,140,977.53	$4,349,372.42

Маеток Молодечого Департаменту У. Н. Союзу	419,043.66
Загальний маеток У. Н. Союзу	$4,768,416.08
Фонд сирітський У. Н. Союзу	208,394.89
Власний маеток організації крім друкарні і книгарні	$4,560,021.19

РОЗВІЙ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗУ
за час від 1. липня 1921 до 31. грудня 1937 р.

Число поряд.	Рік	Число членів	Вкладки	Власність Мол. Департ.	Загальні замк. з кінцем року
1	1921	5,124	Т. 1.—25 ц.	4,994.12	4,994.12
2	1922	5,883	„	9,756.20	14,750.32
3	1923	7,633	„	12,792.54	27,542.86
4	1924	9,510	„	17,314.16	44,857.02
5	1025	10,667	Т. 1.—25 ц. і Т. 2.—50 ц.	21,847.33	66,704.35
6	1926	11,714	„ „	23,959.99	90.664.34
7	1927	12,346	„ „	27,776.89	118,441.23
8	1928	12,971	„ „	29,196.22	147,637.45
9	1929	14,037	„ „	51,617.87	199,255.32
10	1930	13,891	„ „	39,289.24	238,544.56
11	1931	13,433	„ „	37,578.99	276,123.55
12	1932	12,015	„ „	38,743.41	314,866.96
13	1933	9,612	„ „	17,128.26	331,995.22
14	1934	9,273	„ „	21,079.24	353,074.46
15	1935	8,608	„ „	22,974.06	376,048.52
16	1936	8,416	„ „	22,971.42	399,019.94
17	1937	9,039	„ „	20,023.72	419,043.66
Маеток Молод. Департаменту У.Н.С. 31 грудся 1937				$419,043.66	$419,043.66

ФОНД СИРІТСЬКИЙ 31-го ГРУДНЯ 1937 РОКУ.

Гнат Марія	в. 40	$300.00
Мохнач Іван	в. 7	41.67
Рапавий Василь	в. 28	150.00
Савко Іван	в. 23	100.00
Товт Іван	в. 84	166.67
Кравець Іван	в. 182	397.26
Гатала Михайло	в. 34	50.00
Ратковський Микола	в. 77	450.00
Левицький Йосиф	в. 19	500.00
Ілько Стефан	в. 102	500.00
Брилевський Петро	в. 301	250.00
Микитко Василь	в. 330	300.00
Гавришків Микола	в. 278	150.00
Ференц Іван	в. 360	700.00
Граділь Ілько	в. 305	166.67
Михальчук Лукаш	в. 195	69.80
Мендак Іван	в. 107	80.00
Василь Михайло	в. 102	187.50
Ващур Андрій	в. 113	100.00
Михайлів Василь	в. 288	200.00
Юзефович Каїтан	в. 370	400.00
Нагребний Тимко	в. 168	216.67
Дзюбан Іван	в. 239	200.00
Фиканич Іван	в. 65	266.67
Маґура Йосиф	в. 170	100.00
Заходняк Стефан	в. 213	200.00
Лазорек Кузьма	в. 153	250.00
Сидор Марія	в. 104	107.97
Мельник Григорій	в. 321	200.00
Зілінський Франко	в. 296	100.00
Трач Іван	в. 282	166.68
Савчак Стефан	в. 51	80.00
Шкапій Доська	в. 36	75.00
Криванич Михайло	в. 305	200.00
Кримський Антін	в. 396	300.00
Кузьма Макар	в. 87	94.41
Морикін Іван	в. 95	100.00
Чайка Дмитро	в. 32	300.00
Гладкий Стефан	в. 237	233.34
Білик Микола	в. 20	350.00
Сливар Юлія	в. 62	200.00
Швець Яцко	в. 217	75.00
Пащук Павло	в. 62	200.00
Прибильський Мих.	в. 109	141.67
Дзябка Іван	в. 218	325.00
Кушнір Юрій	в. 288	200.00
Паславський Іван	в. 245	125.00
Міллер Іван	в. 127	433.34
Мігаль Микола	в. 63	400.00
Ґеці Марія	в. 85	100.00
Грицин Ілія	в. 106	50.00
Бахоровський Андрій	в. 102	250.00
Гамера Анна	в. 112	100.01
Мельник Йосиф	в. 241	400.00
Кость Микола	в. 182	50.00
Пішко Микола	в. 254	62.50
Фариник Данило	в. 213	300.00
Шафран Семен	в. 29	150.00
Глива Дмитро	в. 104	257.15
Дзят Варвара	в. 108	175.00
Покітинський Михаїл	в. 198	360.00
Чорненький Григорій	в. 10	120.00
Крупа Іван	в. 98	500.00
Войтович Дмитро	в. 147	133.34
Руґ Володислав	в. 72	200.00
Олексів Олекса	в. 259	100.00
Космина Каська	в. 168	160.00
Роман Стефан	в. 254	150.00
Приходько Максим	в. 170	400.00
Ревіляк Йосиф	в. 82	218.82
Кулин Дмитро	в. 230	200.01
Кошельник Іван	в. 324	$400.00
Свербивус Михайло	в. 76	150.00
Кібало Михайло	в. 137	200.00
Маґун Григорій	в. 24	337.50
Маційовський Валентій	в. 78	200.00
Жебровський Вацлав	в. 213	125.00
Гурляк Іван	в. 122	233.34
Вишняк Михайло	в. 213	500.00
Новак Юстина	в. 156	400.00
Куйбіда Петро	в. 114	200.00
Прокопенко Розалія	в. 112	250.00
Барицак Ан	в. 311	500.00
Своренъ Василь	в. 326	300.00
Гориняк Григорій	в. 27	300.00
Лопаца Теодор	в. 170	100.00
Новомлинський Іван	в. 85	600.00
Роборецька Катерина	в. 364	300.00
Тарбай Марія	в. 202	750.00
Стадник Стефан	в. 191	100.00
Ницько Михайло	в. 273	166.68
Гомішак Марія	в. 29	$500.00
Коваль Анастасія	в. 112	333.34
Сковронська Анеля	в. 112	500.00
Замос Марія	в. 119	200.00
Веселик Іван	в. 45	400.00
Свербивус Йосифина	в. 76	162.50
Салій Стефан	в. 8	400.00
Орляк Петро	в. 268	200.00
Їж Данько	в. 379	150.00
Крісто Катерина	в. 100	800.00
Коваль Іван	в. 218	200.00
Шедній Микола	в. 91	166.67
Падучак Дмитро	в. 316	350.00
Подлужний Петро	в. 91	66.67
Козак Йосиф	в. 221	400.00
Майовчик Антін	в. 113	450.00
Береза Катерина	в. 197	550.00
Петришин Василь	в. 221	300.00
Рачик Михайло	в. 300	450.00
Маруняк Сташка	в. 273	180.00
Багній Марія	в. 112	300.00
Баєр Станислав	в. 113	514.29
Луцків Василь	в. 143	175.00
Салабай Роман	в. 129	$400.00
Зиндран Ірон	в. 276	147.30
Маркович Стефан	в. 380	171.43
Крупеля Вінцентина	в. 80	200.00
Петрик Катерина	в. 156	800.00
Кішко Катерина	в. 78	100.00
Буняк Кирило	в. 160	400.00
Адамчук Павло	в. 29	450.00
Дмишко Дмитро	в. 6	75.00
Тобіяш Йосиф	в. 149	100.00
Єтковський Йосиф	в. 392	300.00
Козак Данило	в. 84	200.00
Цілінський Віктор	в. 81	50.00
Каратник Стефан	в. 158	350.00
Куйбіда Анна	в. 114	400.00
Фільо Михайло	в. 26	228.59
Нич Олекса	в. 67	400.00
Рибак Михайло	в. 361	300.00
Пилипишин Теодор	в. 8	200.00
Гальчин Микола	в. 282	277.80
Яремчук Стефан	в. 95	300.00
Кріль Петро	в. 163	600.00
Павлина Йосиф	в. 282	400.00
Кріль Стефан	в. 218	500.00
Семанцьо Михайло	в. 28	160.00
Когут Михайло	в. 69	225.00
Гайдук Олекса	в. 157	266.67
Дуда Марія	в. 163	300.00
Посід Дмитро	в. 361	400.00
Напованець Марія	в. 65	300.00
Бринецька Марія	в. 363	400.00
Червак Анастазія	в. 21	200.00
Колодій Катерина	в. 63	200.00
Козевич Кароліна	в. 344	400.00
Ґаздин Вартоломей	в. 8	400.00
Микитюк Марія	в. 216	312.50
Чучман Іван	в. 221	350.00
Чайковська Анна	в. 110	600.00
Ворик Андрій	в. 74	342.86
Хірко Теодор	в. 137	250.00
Ярошик Петро	в. 175	333.34
Сліпко Іван	в. 102	600.00
Кудрик Степан	в. 44	200.00
Гринишин Микола	в. 22	400.00
Гузар Микола	в. 251	166.68
Мазур Ева	в. 70	150.00
Гойсак Стефан	в. 217	100.00
Чайковський Петро	в. 110	1000.00
Сарахман Теодор	в. 218	500.00
Химка Павло	в. 86	666.66
Фенцур Катерина	в. 36	530.00
Семенчук Іван	в. 48	200.00
Смоляр Серафин	в. 332	214.30
Ковальський Петро	в. 276	208.34
Гомзяк Теодор	в. 334	133.34
Думкович Іван	в. 58	150.00
Олійник Іван	в. 60	125.00
Костек Павло	в. 96	500.00
Гумен Іван	в. 22	666.67
Штим Прокіп	в. 106	400.00
Матущак Бронислав	в. 247	300.00
Казюта Йосиф	в. 248	250.00
Коцоловський Іван	в. 165	233.34
Луців Франко	в. 8	400.00
Скібяк Розалія	в. 133	428.58
Німий Іван	в. 192	200.00
Павлюк Андрій	в. 213	150.00
Шурин Володимир	в. 147	425.00
Онисько Магдалина	в. 177	100.00
Ґречин Антін	в. 275	266.67
Москалик Кость	в. 28	300.00
Дідух Марія	в. 301	50.00
Харовський Михайло	в. 78	311.12
Рудий Олекса	в. 243	166.67
Романів Андрій	в. 20	200.00
Питель Іван	в. 38	111.12
Ферлей Анастасія	в. 146	250.00
Квецінь Антін	в. 8	800.00
Ключка Володимир	в. 132	425.00
Вавро Пилип	в. 120	500.00
Левчак Іван	в. 142	300.00
Луцишин Катерина	в. 36	200.00
Щулич Іван	в. 27	250.00
Романишин Матвій	в. 95	312.50
Воробель Антін	в. 336	400.00
Попович Роман	в. 278	400.00
Савків Гнат	в. 104	200.00
Ярмолик Параня	в. 324	160.00
Добош Іван	в. 120	600.00
Романів Ксеня	в. 124	125.00
Андріїв Параска	в. 36	100.00
Поврозник Павло	в. 98	133.34
Лебіщак Пазя	в. 237	60.00
Ганчар Анна	в. 106	100.00
Марків Семко	в. 194	133.34
Левицький Стефан	в. 179	400.00
Сембрат Юрій	в. 86	200.00
Феленчак Ілія	в. 310	62.50
Деленко Михалина	в. 96	400.00
Міщак Константин	в. 105	500.00
Іваницький Іван	в. 211	150.00
Тимків Павлина	в. 361	500.00
Слодичко Йосиф	в. 1	181.85
Єзуско Михайло	в. 179	400.00
Черепаняк Михайло	в. 209	90.00
Федун Дмитро	в. 361	350.00
Денис Іван	в. 168	100.00
Підкова Ілія	в. 58	200.00
Онисько Текля	в. 177	200.00
Фенцур Дмитро	в. 217	700.00
Швець Яків	в. 370	600.00
Демкович Олекса	в. 204	300.00
Янковський Антін	в. 301	1000.00
Бирва Іван	в. 304	1000.00
Лиляк Василь	в. 300	300.00
Назаревич Іван	в. 191	1000.00
Карась Анастасія	в. 251	450.00
Сива Катерина	в. 147	340.00
Маруняк Войтко	в. 273	600.00
Сковронська Пелягія	в. 108	400.00
Прийма Текля	в. 248	650.00
Лозовський Іван	в. 345	464.66
Феснак Захарко	в. 105	300.00
Кресан Михайло	в. 350	1000.00
Яжик Йосиф	в. 111	124.75
Букатчук Василь	в. 42	447.00
Німець Анна	в. 202	200.00
Попович Іван	в. 182	375.00
Онищук Дмитро	в. 160	222.52
Панчишин Катерина	в. 338	1000.00
Ґела Андрій	в. 25	100.00
Шуміло Анна	в. 109	300.00
Танчук Іван	в. 223	700.65
Гайдучок Параска	в. 229	600.00
Дмитрів Анна	в. 261	300.00
Гінда Іван	в. 361	400.00
Панчишин Михайло	в. 39	166.67
Макара Анастасія	в. 175	83.34
Волянський Данило	в. 251	350.00
Карась Іван	в. 251	500.00
Мушинська Марія	в. 170	200.00
Стефанів Федор	в. 365	700.00
Березовська Катерина	в. 300	140.27
Кравчишин Мелянія	в. 318	160.00
Ленар Іван	в. 78	600.00
Страп Михайло	в. 251	100.00
Цюлюпа Василь	в. 396	600.00
Лисів Таця	в. 333	424.66
Кобаса Фільор	в. 296	653.98
Палюк Франка	в. 37	404.26
Мілер Джесі	в. 156	300.00
Порада Петро	в. 145	774.54
Комінко Петро	в. 362	205.00
Круковський Сергій	в. 58	200.00
Гнидин Федір	в. 379	200.00
Разом		$ 82,612.95
Проценти		125,781.94
Фонд сирітський з кінцем грудня 1937 остає		$208,394.89

В фонді сирітськім є депозитовані всі гроші, належачіся і виплачувані з фонду посмертного, яко бенефіти для дітей і осіб правно некомпетентних до відібрання тихже, котрі в протягу трох місяців від дня припадаючої виплати не настановили, занедбали настановити, або не хотіли настановити опікунів до відібрання бенефітів, до яких вони є управнені.

Посмертну запомогу з фонду сирітського виплачується спадкоємцеви повнолітньому, котрий докаже метрикою уродження, або іншим правним документом свій повний вік. Всі повнолітні спадкоємці повинні полагоджувати свої справи за посередництвом відділів У. Н. Союза.

Для всіх спадкоємців, замешкалих в Злучених Державах і Канаді орґанізація виплачує 2% відсотки на рік.

ЗВІТ ФОНДУ бл. п. С. ЯДЛОВСЬКОГО.

Звіт за шість місяців (липень—грудень) 1937.

З днем 30 червня 1937 р. цей фонд виносив	$2,494.50
Прихід з процентів	24.94
З днем 31 грудня 1937 р. остається готівка	$2,519.44

Зіставлення за 1937 рік.

З днем 31 грудня 1936 року цей фонд виносив	$2,469.[illegible]
Прихід з процентів за 1937 р.	49.63
З днем 31 грудня 1937 р. цей фонд виносить	$2,519.44

ЗВІТ ЗАХИСТУ-СИРОТИНЦЯ У. Н. СОЮЗУ.

Звіт за шість місяців (липень—грудень) 1937.

З днем 30 червня 1937 цей фонд виносив	$33,570.78
Прихід з процентів з банків	75.31
Прихід з процентів від бондів	468.75
З днем 31 грудня 1937 р. цей фонд виносить	$34,114.84

Зіставлення за 1937 рік.

З днем 31 грудня 1936 р. цей фонд виносив	$33,030.19
Прихід з процентів з банків	147.15
Прихід з процентів від бондів	937.50
З днем 31 грудня 1937 р. остається в тім фонді	$34,114.84
Готівка в банках	$ 8,489.84
Інвестовано в бондах	25,625.00
Разом	$34,114.84

Отсим уважаю всі рахункові зіставлення за вичерпані, а більше вияснень подам у дискусії. В останньому році я мало виїжджав поза осідок головної канцелярії. Я був на кількох ювилеях відділів У. Н. Союзу, промовляв до старших і до молоді. Минулий рік був конвенційним роком і тому було більше праці, яку я старався як слід опанувати і виконати. Праця в головній канцелярії, як і в редакції „Свободи", була гармонійна, що виходить на користь самій орґанізації. На цім місці дякую своїм співтоваришам, членам экзекутиви, головним урядникам і відділовим урядникам та членам за щиру співпрацю в минулому році.

Опісля наступив звіт головної контрольної комісії. Звіт здає в імені контролі її предсідник, Д. Капітула. (Цей звіт був поміщений і проголошений в офіційнім органі У. Н. Союзу, „Свободі", ч. 69, з 25-го березня 1938 р.).

По скінченні звіту контрольної комісії поодинокі контрольори здають звіти зо своєї праці, яку вони вели як головні урядники.

ЗВІТ ПРЕДСІДНИКА ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ Д. КАПІТУЛИ.

Як головний контрольор, я виповняв усі ті обовязки, які є приписані статутом цьому урядові. Щодо мого звіту, як члена головного уряду, то цей звіт є короткий. Як головний урядник, я листувався з членами, котрі вдавались до мене, як до старого Союзовця, у ріжних організаційних справах. На кожний лист я давав надежну відповідь та відповідні поради. Також листувався я з урядниками відділів 363, 28, 294, 21, 365, 1 і 2 У. Н. Союзу.

На припоручення гол. предсідника був я приявний 17-го жовтня 1937 р. на святі, влаштованім відділом 1 У. Н. Союзу в Шамокін, Па. На цьому святі, на якому був присутній також заст. гол. предсідника, Г. Герман, я виголосив відповідну промову.

На припоручення гол. предсідника я провірив і розслідив фінансову справу від. 2 У. Н. Союзу в Мт. Кармел, Па., 19-го грудня 1937 р. У тій самій справі був я у тім відділі ще другий раз разом із заст. гол. предсідника 9-го січня цього року.

Я завжди дбав про розвій і зріст нашої організації та використовував кожну нагоду на те, щоб сказати вірне й правдиве слово про У. Н. Союз.

ЗВІТ ЗАСТУПНИКА ПРЕДСІДНИКА ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ д-ра А. Т. КІБЗЕЯ.

Світлий уряде У. Н. Союзу!

Здаючи звіт зо своєї діяльности, насамперед зазначу, що я вповні годжуся зо звітом контрольної комісії, в імені якої зложив звіт її предсідник, Д. Капітула. Крім моєї праці, як головного контрольора, в обсяг мого ділання входили такі обовязки:

1. **Український Народній Дім у Дітройті.** Згадую про цю справу на самому початку мого звіту, бо саме з тим домом є дуже тісно звязана організаційна праця нашої місцевости на Союзовому полі. Отже по довгих трудах нам удалося збудувати прекрасну й величаву народню святиню, якої святочне відкриття відбулося 16-го січня цього року. На тому святі репрезентував У. Н. Союз гол. предсідник. Треба згадати, що без помочі У. Н. Союзу ми не були би могли збудувати цей дім. У. Н. Союз уділив $20,000 на перший морґедж і ця інвестиція є вповні забезпечена, коли зважити, що дім, згідно з фаховою оцінкою, представляє вартість $75,000. Найбільше труду, праці й гроші доложили місцеві Союзовці відділів 75, 175, 183 і 292. Ці відділи були фундаторами, а тепер є господарями цього дому. Крім Союзових відділів до будови дому причинилися й інші товариства та поодинокі громадяни.

2. **Відвідини місцевих відділів У. Н. Союзу.** В нашій місцевости панує повна згода й гармонія по відділах, а тому я не мав полагоджувати ніяких непорозумінь. Коли я відвідував відділи, то це було тільки в цілях організаційних. І так, я відвідував від. 94, 146, 203 і 292 та говорив про справи У. Н. Союзу. Ми маємо в Дітройті два відділи з самої молоді, а саме, 183 і 203. Відділ 183 розвивається дуже гарно й має тепер уже понад 100 членів. У відділі 203 був застій, але тепер уже пороблено старання, щоб оживити цей відділ та збільшити його новими членами. Беручи на увагу, що ми вже маємо в Америці й старшу молодь, яка вже є подружена й має діти, то тепер нам треба звернути також увагу власне на те друге покоління і старатись діставати його до У. Н. Союзу. Ми це й робимо, бо при від. 183 вже основано дитячу секцію, яка має вже в почтаках 15 дітей.

3. **Орґанізування нових членів.** Щоб збільшити членство У. Н. Союзу, я, в порозумінні з гол. рек. секретарем Д. Галичином, заангажував до організаційної праці на Дітройт п. Білецького. Він упродовж короткого часу виказав гарну працю, бо в жовтні, листопаді й грудні дістав 100 нових членів, а це, 70 повнолітніх і 30 дітей. Щоб тих нових членів можна було краще доглядати й вщіплювати в них ідеї Союзу, ми розділили тих 100 членів між чотири відділи, а саме, 94, 175, 183 і 292. Робота організування йде дальше з великим розмахом. Багато в цій праці помагає нам отсей Народній Дім, який ми збудували. Нашим кличем у Дітройті є тепер: Український Народній Дім, це народня святиня для українського народу, а з другої сторони, це твердиня У. Н. Союзу. Маючи цю твердиню, всі Союзовці Дітройту працюють тепер щиро й завзято для добра У. Н. Союзу, а тимсамим для добра нашої будучности тут в Америці.

ЗВІТ СЕКРЕТАРЯ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ О. Е. МАЛИЦЬКОГО.

Світлі збори!

Як один з членів головної контрольної комісії, бувшої і теперішньої каденції, отсим бажаю ствердити, що звіт з контролі майна й діловодства У. Н. Союзу, який читав предсідник контрольної комісії, є правдивий і вповні годиться з книговодством нашої організації.

Також хочу зазначити, що теперішня контрольна комісія працює в щирій кооперації і нема тих безпідставних підозрінь і утруднень, які були в минулій контролі.

Моя особиста активність у справах У. Н. Союзу від минулої конвенції була така:

В липні 1937 р. я відбув контролю майна й діловодства У. Н. Союзу в осідку організації.

В листопаді я скликав організаційні збори всіх відділів Союзу в Клівленді, щоб заохотити відділових урядників повести більшу компанію за приєднування нових членів.

В грудні 1937 року головний рекордовий секретар віднісся до мене з проханням переговорити з урядом FIRST CATHOLIC SLOVAK UNION, яка має свій головний офіс у Клівленді, й засягнути інформацій щодо спортових дружин для молоді, яких та організація має коло 85. Це я виконав і переслав своє звідомлення головному секретареві.

З кінцем січня цього року я допоміг створити й перевести в життя молодечий департамент від. 291 в Клівленді. Він має тепер свій активний заряд, гарно розвивається і числить коло 300 членів.

11-го лютого цього року я знов скликав організаційні збори відділів у Клівленді, де піддав гадку створити загальний комітет всіх місцевих відділів для поширення більшої взаємної активности серед членів для їх власного добра й на користь молоді. Я піддав ініціятиву, щоб такий комітет відділів Союзу створив у Клівленді: 1) школу для молоді для науки української мови, а для старших англійської мови; 2) хор молоді У. Н. Союзу; 3) орхестру-банду молоді У. Н. Союзу; 4) спортові дружини молоді У. Н. Союзу; 5) Союзовий клюб-льокаль, який відповідав би вимогам молоді й старших, де були би книжки, газети, забави ріжного рода і т. п.; 6) мати відповідного інструктора, який міг би повести ту всю роботу.

Один відділ не є всилі виконати ті всі завдання, але потрібно тут кооперації всіх відділів у дотичній місцевості, як теж кооперації екзекутиви чи головного уряду У. Н. Союзу. Лише така активність причинилась би стократно до організування нових членів до У. Н. Союзу.

Цю ініціятиву наші відділи в Клівленді приняли з великим одушевленням та ухвалили передискутувати по своїх відділах способи фінансування такої праці, як також припоручили мені передати до дискусії ту справу головному урядові.

На припоручення головного предсідника я скликав спеціяльні збори від. 260 в Клівленді й зарядив новий вибір уряду того відділу для усунення непорозумінь, які там панували зприводу річного вибору урядників.

Як секретар головної контрольної комісії, я провадив її кореспонденцію щодо справ У. Н. Союзу з членами й відділами.

При кінці свого звіту хочу підкреслити потребу й конечність окремих організаторів по місцевостях, котрі при помочі й кооперації відділових урядників моглиб організувати нових членів до Союзу. Такий спосіб організування показався дуже практичний у Клівленді, Дітройті і Ню Йорку. Наш організатор у Клівленді, п. Загаєвич, робить добру роботу, а від мене має повну кооперацію і співпрацю.

Вірю, що цьогорічне засідання головного уряду подбає про дальший розвиток нашої організації і розпічне відповідні кроки в тому напрямі.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА інж. СТЕПАНА КУРОПАСЯ.

Поважані пані й панове, урядники У. Н. Союзу!

Мій звіт, як головного контрольора Українського Народного Союзу, є в цілості обнятий звітом головної контрольної комісії. Я можу лише додати це, що я виповняв свій уряд головного контрольора на підставі статутових прав і обовязків, в повній гармонії і згоді з іншими контрольорами.

Як урядник Українського Народного Союзу, я виконував всі обовязки члена головного уряду і доручення головного екзекутивного комітету і в місці мого осідку робив усе, що вважав корисним до зросту нашої організації. Я давав усні й писемні пояснення щодо деяких справ, скарг і зажалень тим членам У. Н. Союзу, що до мене зверталися. Приєднував нових членів до У. Н. Союзу і вважав цю справу за найважнішу в моїй праці. Підготовляв ґрунт до оснування нового молодечого відділу У. Н. Союзу, і такий відділ у короткому часі повстане. В моїй праці приєднування нових членів до У. Н. Союзу я не натрапляв на ніякі перешкоди, одначе я прийшов до переконання, що хоч у Шікаґо є великі можливості й невичерпні кадри українців, яких можна вписати в члени У. Н. Союзу, то крім доброї волі й посвяти наших відділових урядників і активних союзовців треба до цеї праці ще постійного організатора У. Н. Союзу, якого обовязком було б займатися лише організуванням нових членів. Такого організатора я підшукав і вірю, що в цей спосіб буде розвязаний „ґордійський вузол" як для Шікаґа так і для Українського Народного Союзу. Я брав участь у всіх Союзових імпрезах і організаційних зборах у минулому році. Разом з іншими головними урядниками в місці свого перебування я підготовляв можливість будови чи купна Дому У. Н. Союзу в Шікаґо.

З доручення головного предсідника У. Н. Союзу я разом з урядниками від. 100 У. Н. Союзу в Ґері, Індіяна, зорганізував і перевів 25-літній ювилей існування цьогож відділу. В цьому ювилейному святі взяло участь багато українського народу з Шікаґо, Ґері, Гемонд, Калумет Сити, Індіяна Гарбор, Гарвей і Джолієт. Це свято причинилося до оснування молодечого відділу У. Н. Союзу в Ґері, Інд., а серед наших братів, „підкарпатських русинів", зробило теж свою Союзову місію. Це свято відбулося 24 жовтня 1937 року.

В день 7 листопаду 1937 р. я брав участь у святочнім відкритті Народнього Дому в Гарвей, Ілл., який то дім закупив від. 335 У. Н. Союзу разом з місцевим громадянським клюбом. Там я виголосив організаційну промову.

Ось це перебіг моєї діяльности в минулому році.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА Р. СМУКА.

Високоповажані пані й панове!

Мій звіт, як контрольора, відчитав п. Д. Капітула, голова контрольної комісії. Той звіт я разом з іншими членами контрольної комісії апробував і підписав, а тому нема що до нього додавати, бо він представляє цей фінансовий стан У. Н. Союзу, в якім наша організація знаходилася 31-го грудня 1937-го року.

Переглядаючи фінансові книги, я особисто звернув пильну увагу на ту частину Союзового майна, котру ми називаємо морґеджами та реальностями. Я особисто хотів переконатися, чи закиди, зроблені на вашингтонській конвен-

ції щодо тих інвестицій, були слушні. Отже я переконався, що з 188 морґеджів лише чотири (4) не приносять такого зиску або проценту, якого я бажав би. Загально морґеджі приносять Союзові більше як 5% на рік.

Далі, я довідався, що гроші, вльоковані в реальностях, тепер приносять нам більше як 4% (4.89%). Деякі реальності приносять більше, а деякі менше, але беручи загальну суму місячних чинців з тих реальностей, ми бачимо, що наші інвестиції не є такі злі, як їх представив один член контрольної комісії на вашингтонській конвенції.

Екзекутива й головний уряд У. Н. Союзу, на мою думку, поступали цілком правильно в часі світової економічної кризи. Це нам показує фінансовий звіт майна Союзу. Завдяки добрій господарці в тих непевних часах наш Союз дуже маленько потерпів або стратив у порівнянні зо стратами інших, нам подібних запомогових орґанізацій. Завдяки добрій господарці наша грамота нині вартує 157%.

Як один з головних урядників, я точно сповняв обовязки, надані мені статутом та припоручені головною екзекутивою У. Н. Союзу.

Я брав участь у ріжних відділових святах, зборах та імпрезах не тільки в Шікаґо, але й по відділах в околиці Шікаґа. Я старався працювати та робити все на користь наших відділів і на користь і добро Українського Народного Союзу.

ЗВІТ Д-РА Л. МИШУГИ, ВІДПОВІДАЛЬНОГО РЕДАКТОРА „СВОБОДИ".

Згідно з ухвалою останньої конвенції У. Н. Союзу перейшло видавництво часопису „Свобода" в руки видавничої спілки, якої офіційна назва звучить по анґлійськи: "The Ukrainian Press and Book Co." В імені цеї спілки почато видавати „Свободу" з днем 1. грудня 1937 р. Супроти цього мій звіт обіймає формально той період минулого року, коли У. Н. Союз фіґурував законно як видавець „Свободи". Та колиб я хотів держатися стисло цеї формальности, то мій звіт був би дуже короткий. Але я є тої думки, що які зміни не заходилиб у відношенні У. Н. Союзу до „Свободи", і хочби ті зміни були навіть дуже важні з боку законної фінансової відповідальности У. Н. Союзу за „Свободу", то поза тою фінансовою ділянкою остається ще друга, куди важніша сторона, що завжди звязувала „Свободу" й У. Н. Союз в одно тіло. А цею стороною є змагання „Свободи" й У. Н. Союзу охоронити українську іміґрацію в Америці від національної заглади, плекати серед неї українські ідеали і допомогти їй вибитися на чільне місце в американськім житті. А вже природним і самозрозумілим повинно бути в нас те почуття, щоб витвореною в Америці українською силою допомогти Україні й українському народові в Европі визволитися з неволі.

Як довго існують „Свобода" й У. Н. Союз, бували ріжні формальні й маєткові відносини між ними. І бували навіть ріжні власники „Свободи". Були навіть такі часи, коли одна особа являлася цілим власником „Свободи". Та досі ніколи нікому з них навіть на думку не приходило, щоб можна було хочби формально відділити ідею „Свободи" від ідеї У. Н. Союзу. Ось тому й не диво, що наша українська іміґрація виросла на ідеалах тої місії, яку тут виконували спільно „Свобода" й У. Н. Союз. І очевидно, коли мова про теперішність, то годі навіть уявити собі таку можливість, щоб ці дві народні установи могли заперестати ідейно далі разом працювати, бож їх місія саме тепер набирає нового змісту, бо саме тепер треба їм вести нову піонірську роботу і класти підвалини під українське життя нашого молодого покоління в Америці в такий самий спосіб, як тому 45 років клали вони тут підвалини під народнє життя старої ґенерації нашої іміґрації.

Без особливих змін.

Не думаю, говорячи про редаґування „Свободи", що маю щось нове додати до того звіту, який я виголосив його в імені „Свободи" на останній конвенції У. Н. Союзу. Не зайшли ніякі зміни в редакції, ні в співробітництві. Ні в нашім ідеольоґічнім наставленні. Ми далі осталися з тими невистарчальними редакційними силами, які були. Маючи далі до розпорядимости дуже обмежені фінансові засоби, ми далі докладали всіх наших зусиль, щоб вдержати як „Свободу" так і "Ukrainian Weekly" на відповіднім журналістичнім і національно-ідейнім рівні. Можу з чистим сумлінням і певністю твердити, що з нашого боку зробили ми все можливе, щоб оті два наші органи, „Свобода" й „Юкрейніен Віклі", були дійсно провідними й авторитетними, і то в першу чергу силою тих ідей, які вони заступають. Ми намагалися подавати вірні образи з нашого життя тут в Америці й у Рідному Краю, як теж передавали по можности коротко, але ясно, те все, що твориться в широкому світі. Беручи під увагу, що велика частина нашої старої іміґрації, що вийшла зо старого краю, вже не визнається добре на тім, що діється в Україні, ми намагалися передати відомости про Рідний Край у такий спосіб, щоб не входити в дуже замотані справи, в ріжні спори чи непорозуміння, а передавати те, з чого ясно видно, як наша нація, хоч гноблена, видержує ворожі наступи і будує нове життя та піднімається навіть у таких тяжких життєвих відносинах, що існують тепер на українських землях під окупантами. Ми старалися час від часу подавати взори, яка ведеться праця по наших селах у старім краю, а хто це читав, той міг добачити що можнаб також оживити життя і по наших громадах в Америці, згідно по наших клюбах і товариствах, якби ми так хотіли переводити таку програму праці, яку намічують наші свідомі села в краю. В подібний спосіб підходили ми також до нашого жіноцтва в Америці. І йому представляли ми працю наших жінок у краю, щоб тим давати матеріял до думання над подібною працею між нашим жіноцтвом в Америці. В такий спосіб намагалися ми підходити ще й до нашої молоді в Америці, коли їй подавали відомости про життя, працю і геройські подвиги української молоді в Ріднім Краю. Все те, а це підкреслюю, не діялося без якогось пляну. Зазначу, що всі ті матеріяли поміщуємо в „Свободі" згідно з обдуманим пляном, зо свідомою ціллю особливо дбати тепер про те, щоб якнайтісніше звязувати іміґрацію з Рідним Краєм, щоб доконче заціkавити молоде, тут роджене покоління, подіями в краю. Ми бажали тим довести до того, щоб молоде покоління віднувало згодом природню потребу далі слідити за тими подіями, щоб вони молодь дійсно цікавили і побуджували її до якоїсь акції в користь України й українського імени. Ось ті речі є причиною, що слідкування за подіями в Ріднім Краю і за українським життям узагалі забирає нам тепер двічі стільки часу, як попередньо. Дехто погляне на „Свободу" та може ще й тепер скаже, що там редактори не мають багато роботи, бо там є ріжні передруки новинок і статтей зо старокрайової преси. Та так можуть казати ті, що не читають старокрайової преси, або не завдають собі труду порівняти те, що є в „Свободі", з тим матеріялом, з якого це є перероблене.

Зверну увагу і на те багатство ріжнородніх тем, які є постійно порушувані в наших рубриках „На біжучі теми" і „З дня". І пригадаю ще й тим равом, що в тих рубриках можуть знайти читачі часто відповіді, як треба ставитись до ріжних скомплікованих справ у громадянському і приватному житті, до справ виховних і освітніх, до етики, моралі, товариськости і т. д. А в „Юкрейніен Віклі" даємо ті матеріяли, які вважаємо актуальними для молоді.

Не зводили боротьби.

Можу зазначити, що в тім останнім періоді зайшли в нашім громадянськім житті деякі події, які коли міряти їх давніми часами, повинні були як політичні, дати притоку до гостріших виступів на сторінках „Свободи". Ми збули їх мовчанкою, а це тому, що евентуальні наші виступи не були би принесли нічого нового, а тільки потвердилиб те, що ми довгими літами писали, коли виясняли наше відношення до церковної гієрархії і її політики, до демократії, фашизму, монархізму (чи гетьманату), отаманії й т. п. Про все те українське громадянство в Америці добре знає, а принаймні повинно знати. Ось тому ми цього тепер не повторювали, щоб нашими виступами не давати притоки оживати ріжним авантурникам. Та з цього не виходить, щоб ми відмовлялись уже від того, щоб далі постійно мовчати. Ні. Ми слідимо добре за тими усіми проявами. Маємо позбирані й заховані всі потрібні матеріяли й інформації. І як зайде потреба, скажемо про це тверде слово. А покищо даємо час до надуми і розваги також і тим нашим добрим людям, що дають себе втягати до ріжного роду політичних маніфестацій з чистої добродушности, добре не застановляючися, що так не можна робити, або виправдувати себе тим, що „такі дитячі забави нікому нічого не шкодять". Так поступати, це політично нерозумно, а з національного інтересу — шкідливо. Виробляймо завчасу свою політичну орієнтацію. А виробивши її собі, стіймо при ній. Тоді лекше будемо ми самі орієнтуватись у наших власних силах. А й чужинці знатимуть, хто, що й кого репрезентує.

У. Н. Союз.

Думаю, що нема потреби розводитись над тим, яку „Свобода" сповняє службу, коли йде про пропаганду в користь У. Н. Союзу. Можу тільки зазначити, що цілий дух часопису є того роду, що кожна українська людина в Америці, що читає „Свободу", мусить відчути, що це є непростимим національним гріхом, якщо вона не є в У. Н. Союзі, а моглаб у нім бути. Бо може навіть дехто не годитися зо „Свободою", але з У. Н. Союзом не можливо не погодитись, якщо хтось хоче думати дійсно по патріотичному, коли хтось дійсно має на серці добро українського народу в Америці й у Рідному Краю. Ось так говорила „Свобода" до нашого загалу, коли взивала його закладати У. Н. Союз. Так вона пише і тепер.

Та це ще не значить, щоб „Свобода" не ставилася критично до У. Н. Союзу і до Союзовців, коли йде про її власне існування, коли йде про те, що маємо ще таких, що не доцінюють праці „Свободи" для У. Н. Союзу, що їм здається, що У. Н. Союз міг би жити і розвиватися цілком добре й без тої ідейної й моральної допомоги, яку дістає від „Свободи". Таких, що так думають, а є вони між старими і молодими, дозволимо собі назвати гробарями не тільки У. Н. Союзу, але й українського життя й української ідеї в Америці. Підношу ті слова в повній свідомости, що отсе виступаю останній раз на нарадах головного уряду У. Н. Союзу як вибраний головними урядниками У. Н. Союзу відповідальний редактор „Свободи". І зазначую, що У. Н. Союз і вся наша іміґрація не можуть обійтися без „Свободи" і „Юкрейніен Віклі", якщо думають про українську будуччину в Америці. У. Н. Союз це не тільки гроші, бизнес, асекурація. Це також велика ідея. А „Свобода" і „Юкрейніен Віклі" це постійні виразники цеї ідеї. Звертаю далі увагу, що в чужинецькій поступовій пресі в Америці, особливо в польській, тепер виразно пишеться, що не треба в Америці запомогових чужинецьких організацій, якщо вони не служать виразно якимсь великим ідейним, освітнім чи гуманітарним ціллям. І ті високі цілі ставиться на першім місці, а доперва на другім бизнес. А якщо того нема, пишеться у тих чужинецьких ґазетах, тоді нема потреби так дуже дбати про такі асекураційні орґанізації, що є окремі від загально-американських. Це правда, що запомогові орґанізації в Америці допомогли появі й удержанню чужинецької преси в Америці. Але і це правда, що вони розвинули цю пресу тільки до певного ступня, бо за таку ціну, яку платили за ґазету члени тих орґанізацій, не можна було видавати ґазети з таким змістом, як цього вимагало добро читачів, а зглядно добро тої націо-

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

БОРОТЬБА ПОЧЕРЕЗ ОКЕАН.

Між американськими театральними критиками й англійськими театральними критиками зайшла сварка. Почалася з того, що англійські критики стали розписуватися про те, чому так бачато англійських драм, що тішилися в Англії великим успіхом, були такими великими невдачами на сцені в Америці.

Розглядаючи це питання, один з найкращих англійських фейлетоністів, Бравн, що якраз недавно був в Америці, зробив поважні закиди Ню Йоркові, в котрому у першу чергу ставиться англійські драми, що їх привозять до Америки. Каже Бравн, що Ню Йорк не вперте й самодоволене місто. Мовляв, Ню Йорк любить думати, що він усе знає та що йому вже нічого більше не треба вчитися.

ЧОГО ХТО НЕ ЗНАЄ, ЗА ТЕ И НЕ ГАДАЄ.

Могло би здаватися, що з такого закиду американці нічого собі робити не будуть. Адже в нас чолвік, що вважається дозрілим, якраз цим і відзначається, що показує, що йому вже нічого вчитися не треба.

В американців справа мається якраз навідворот: ніякий закид англійців не обурив америнканців так, як власне цей, що мовляв американці вже все знають і нічого не хочуть учитися.

МОЗОК І СИЛА.

Редакція річника Васарської Колегії в Покіпсі, Ню Йорк, каже, що вибираючи статті, до цього річника, вона дивиться за те, чи авторка проявляє „умову силу".

Як проявляється умова сила? Подібно, як тілесна: тим, що людина потрапить робити те, чого інша людина не потрапить.

Що краще для народу? Чи побуджувати молодь братися до тяжких питань? Чи краще молоді казати: „Дивися, дитинко, що інші роблять, і ти то саме роби!"

Що краще, залежить від того, що хто хоче своєю поведінкою осягнути: наприклад, хто хоче вважатися доброю дитиною в умово лінивих людей, той не повинен напружувати свого мозку, бо це його будуть мати за злу дитину.

ХТО ВЧИТЬСЯ.

Ще 12 літ тому писав „Ейл Ревю": „Освіта дозрілих людей стала в Америці одним з найбільших промислів" та обчисляв, що вже тоді в Америці було принаймні 5 разів стільки дозрілих людей, що правильно чогось училися, ніж було зареєстрованих молодих студентів по ріжних американських колегіях і університетах.

Обчисляють, що число дозрілих людей, що ходять на правильні курси до ріжних шкіл, з того часу стало кілька разів більше. Приписували це передовсім депресії з її браком заняття. Каже один американський психольоґ, що причинилося до зросту навчання старших осіб ще більше те, що нині молодь кінчає багато вищі школи, ніж молодь кінчала давніше. Отже батьки мусять достроюватися до своїх дітей: коли діти знають більше, батьки мусять більше знати.

Не знати, скільки правди в цьому догаді. Адже, як дитина грозить, що стане розумнішою від батьків, то ріжниця між батьком і дитиною можна затерти або через освіту батька або через задурманення дитини.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Централізація української громади.

Підносяться тепер у нас голоси в справі централізації народньої праці. Та коли іде про централізацію праці українських національних організацій Дітройту, то така централізація властиво зістала вже переведеною з хвилею побудування й відкриття Українського Народнього Дому.

Всі провідні наші організації, товариства і клюби, за винятком одного чи двох, стали членами У. Н. Дому, чим вони дали ясне свідоцтво своєї добровільної солідаризації і злуки в одну велику українську громаду, яка зісталa створена при Українськім Народнім Домі.

Рівночасно розпочато при У. Н. Домі на ширшу скалю культурну працю. Зорганізовано Театр У. Н. Дому, Хор ім. Лисенка, Молодечу Орхестру, а на осінь плянується відкриття читальні і вечірніх курсів української мови й літератури.

Не звертаючи найменшої уваги на це все й фактично ігноруючи цю всю велику працю, яку вложила громада через свої провідні групи й товариства у зцентралізування своїх національних сил, знайшлися у нас незадоволені одиниці, що не звикли признавати жадного проводу, ні громадського авторитету, одиниці, що на черзі останніх чотирьох років в тайний і відкритий спосіб намагалися пошкодити підготовляючійся праці й самій будові У. Н. Дому, а які тепер знову видвигнули клич нової централізації громади. Зроблено це для особистої реклями, одиниць, що бажалиб показати громаді, що вони все ще таки пручаються і можуть далі вносити заколот у зорганізовані громадські ряди.

На протязі кількох останніх місяців ми були свідками невдалих випадів цих одиниць. Що громада дозволила їм підшитися під деякі важні справи й дала їм нагоду вибитися на чоло певних громадських подій (о що власне цим одиницям найбільше ходить), то тільки тому, що вся увага й енергія нашої громади була звернена в напрямі докінчення У. Н. Дому.

Одначе прийшов час і на це, щоби положити кінець цій деструктивній роботі та сіянню заколоту. Тому саме в понеділок, дня 18. квітня, зійшлися на спільну нараду відпоручники громадських товариств, щоб дати ініціятиву до зорганізування постійного й офіційнального громадського центрального комітету, в якого руках на будуче спочиватиме громадський провід і виконання певних національних обовязків як щодо громади, так як і рідного краю. Наради відбулися в У. Н. Домі, а взяли в них участь представники таких товариств: Тов. св. о. Николая, від. 175 У. Н. С., Бартіш, Тов. Запорозька Січ, від. 75 У.Н.С., І. Слупецький, Тов. У.Н.С., від. 292, І. Форись, Тов. ім. І. Мазепи, від. 183 У.Н.С., І. В. Іванчук і Д. Михайлюк, А. У. Горожанський Клюб, В. Г. Белей, Український Центр. Горож. Клюб, М. Коваль, ОДВУ. від. 6., В. Дідик, відділ С.У.А., Тов. ім. Лесі Українки, Юлія Шустакевичева, Хор ім. Лисенка, С. Боднар, Театр У. Н. Дому, Катерина Луцейко, У. Н. Дім, д-р А. Т. Кібзей і М. Шустакевич, репрезентуючи рівнож Українську Радіо Передачу.

Наради були ініціятивного характеру, на яких рішено дати поклик до товариств, які не мали нагоди бути репрезентовані, або яких не було нагоди повідомити, щоби прислали своїх відпоручників (предсідника або секретаря або обох, чи вибраних делегатів) на збори в понеділок, 25 квітня, в год. 8. веч. до У. Н. Дому. На зборах буде вибраний уряд центрального комітету й буде намічений плян праці. З огляду на це, що Гемтремк і Н. Дітройт творить природно окрему громаду і фактично там існує вже від довшого часу окремий центральний комітет, тих товариств офіційно на збори не кличеться. Та між обидвома комітетами повинно прийти до порозуміння й спільної акції в справах загально національного характеру. Як сказано на вступі, централізація української громади наступила з хвилею відкриття У. Н. Дому, одначе є важні національні справи, які вимагають офіційного центрального тіла, на якім спочивав би обовязок заступництва і виконання цих важних справ. До таких річей належать наші національні свята, важніші мистецькі виступи, допомогова й політична акція для рідного краю, національна репрезентація перед американським світом й інші. За останніх кілька місяців були справи в нашій громаді, які не були виконані як належить, на чім потерпіла сама ціль, як рівнож і громада. До таких належить хочби останнє протестаційне віче. Попередніми роками, коли такими справами займався добре зорганізований комітет, котрий заступав всю громаду, і коли справи були відповідно й доцільно підготовані, в таких загально народніх здвигах брало участь три до чотири тисячі громадян, а на останнім вічу не було більше як шість соток людей, де в додатку поминено таку важну справу, як оборона української церкви в ріднім краю й оборона голови цієї церкви, Митрополита Андрія Шептицького.

А шкода ця, яку заподіяно загальній українській справі і нашій громаді, сталася тому, що через відвернення громадської уваги в інший бік і через брак властивої громадської репрезентації, ці справи використали люде, які ще вчера повівали червоним прапором й намагалися нищити все, що мало національний характер, допсуючи цей жовтоблакитний національний прапор, який нині хочуть ці самі люде й одиниці підняти але не для національної справи, але щоби його використати для чисто партійних чи особистих цілей. Тому, громадяне, мусимо бути осторожними. І тому кличемо всі українські національні організації західної сторони на загальні збори.

За Тичасовий Комітет: Василь Бартіш, Михайло Коваль, Іван Слупецький.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Сестри Василіянки шанують память еп. Сотера Ортинського.

Цього року припадає трицятьлітня річниця приїзду до Америки бл. еп. Сотера Ортинського, який спровадив до Америки сестер Василіянок і заложив Сиротинець під їх приводом. За кільканацять літ тяжкої праці, при допомозі громадянства, сестри Василіянки зробили великий поступ, чого доказом є гарно виховані діти-сироти, цілоденні і вечірні школи, дівоча вища школа (академія) в Факс Чейз і т. п.

Для вшанування памяти їх добродія бл. п. еп. Сотера, сестри Василіянки з Філядельфії, під проводом Матері-настоятельки Зеновії, і з Факс Чейз під проводом Матери-ігумені Йосафати, влаштували концерт, в суботу дня 9 квітня, в Українській Галі.

В першій частині програми виступав хор і орхестра Дівочої Академії з Факс Чейз. Орхестрою проводив якийсь чужинець. Багато труду мусили доложити сестри і новички при вивченню довгих, тяжких, церковних музичних творів, які віддано похвально. Дівчата виказали дуже добре знання української мови в вирішленні деклямацій („Як у храмі св. Юра" і „Прокинулась душа").

В другій частині концерту виступав хор Сиротинця з Філядельфії в супроводі орхестри проф. Пилипа Дубаса. В підібранню відповідних до хвилі пісень і деклямацій та в гарнім артистичнім виконанню видно було вправну руку і музичний талан матери-настоятельки Зеновії, яка вкладає багато праці, щоби дати дітям музичне виховання. Дуже подобалась публиці пантоміна п. з. „Плач і молитва", яку виконали діти-сироти.

Дуже милою несподіванкою для публики було бачити на сцені сестер Василіянок з Факс Чейз, які брали участь в хорі і орхестрі. Мати Марія, професорка новичок, акомпаніювала хорові на піяні, а в орхестрі грала на цитрі. Публика нагороджувала виконавців рясними оплесками, однак чулася трохи розчарованою в тім, що не має ніколи нагоди віддати належну похвалу сестрам Василіянкам з Філядельфії, які завсіди ховаються за сцену і не хотять виступати публично.

Присутний.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Концерт краєвих артистів.

Заходом злучених організацій, братств, товариств та політичних клюбів відбувся в нас 26 березня ц. р. величавий концерт, на якому мистецьку програму виконали співачка пані Марія Сокіл і композитор А. Рудницький. Концерт відбувся при 303 Гудсон евеню. До нього приготовлялася і його очікувала ціла українська рочестерська громада. Цілий цей день всі наші громадяни нетерпеливо очікували хвилі, коли будуть відчинені двері до галі в якій мав відбутись концерт. Коли та хвиля наступила то наша публика миттю заповнила галю по береги.

Куртина піднеслася а п. В. Гречук в імені комітету привитав дорогих гостей. Коли наші артисти появилися на сцену, то оплескам не було кінця. Далі поплили пісні, які з великим артизмом співала пані Марія Сокіл. Спів захопив цілковито слухачів. Вони раділи то сумували, залежно від настрою пісні. Артисти полонили слухачів. Кожну точку приявні нагороджували бурею оплесків. Всі точки були виконані з найбільшим мистецьким смаком.

В другій частині програми від рочестерської громади привітали артистів діти громадян Дмитрових. Діти вручили артистам китицю квітів. Це зворушило всіх до сліз. Потім п. А. Рудницький виголосив гарну промову про Українську Лічницю у Львові і вслід за тим переведено збірку, яка принесла $281.07. По закінченні концерту публика нерадо розходилася домів, а хотіла ще далі слухати гарного співу.

Щоб запізнатися ближче з дорогими гістьми комітет влаштував по концерті приняття для гостей, на яке зійшлися також поодинокі громадяни і представники організацій. Ці представники висказували на адресу артистів найкращі побажання, желаючи їм довгих літ і сил працювати далі на мистецькім полі для свого народу і дочекатися кращого завтра у своїй хаті. Пізно вночі гості розходилися домів і несли в серці гарні спомини про артистів.

На Лічницю зложили: д-р Соковаченко $20; Братство св. Йосафата від. У.Н.С. $15; по $10: Братство св. Николая, від. Провидіння; Т-во Вільні Козаки, від. У.Н.С.; Молодече Братство св. Йосафата, від. У.Н.С.; Союз Українок; Сестриццтво св. Анни від. У.Н.С.; Читальня Просвіти; Т-во ім. Драгоманова, від. У.Р.С.; по $5: Сестрицтво св. Богородиці, від. У.Н.С.; Братство св. Петра і Павла, від. Провидіння; Т-во Тараса Шевченка, від. У.Н.С.; Відділ Червоного Хреста; Укр. Амер. Клюб з Рочестер; відділ ОДВУ ч. 20; Хор Боян; Дмитро Матковський; І. Левицький, $2; по $1: А. Герула, І. Паступин, С. Балюк, М. Пічак, А. Пічак, В. Микитин, С. Кучмій, М. Мазурчак, К. Сорохтей, Л. Романів, М. Герула, І. Шеремета, В. Іванців, Д. Рибак, М. Тиребушка, К. Шевчук, Н. Грицак, М. Павлів, Р. Гладун, Н. Магомет, Д. Корнтко, І. Крик, Н. Герасимчук, В. Гречук, Р. Шерeліс, Дж. Седедж, Н.Н., Л. Антонів, Р. Дмитрів, В. Войтович, Р. Фенчинський, В. Колданський, І. Грановський, Я. Кушлик, Анна Андрусів, В. Дорофей, Н. Головка, К. Білецький, М. Воляк, К. Крук, П. Грановський, І. Волітович, Й. Триндей, М. Сокільський, М. Рудий, Н. Сорохтей, П. Псюк, Н. Бігун, І. Качала, Я. Сорохтей, П. Лижечка, А. Мельник, Д. Братусь, Н. Стрілець, М. Юрків, М. Кучмій, М. Пукіш, В. Турула, А. Хороша, Н. Петровський, І. Форманчук, І. Теребушка, Б. Вайнер, П. Лиско, П. Гринів, М. Микитинський. Разом добровільних жертв $281.07. Зі вступу прийшло $226. Загальна сума $507.07. Дано п. А. Рудницькому $175. Вислано через Обєднання на Українську Лічницю у Львові $275.75. Розходу було $56.32.

За концертовий комітет:
Василь Гречук, голова; **Павло Лиско**, касієр; **Петро Гринів**, секретар.

ОЛИФАНТ, ПА.

Лемківський Вечерок.

Від 28-го січня 1938 р. існує в Олифанті, Па. відділ Організації оборони Лемківщини, число 15, зорганізований п. М. Дудрою, представником Лемківщини. Предсідником на перших зборах був наш щирий лемківський бизнесмен, п. І. В. Турко. Відтак вибрано уряд, котрий мав би існувати на протяг 1938 року. До уряду ввійшли: Микола Дзядик, предсідник, Теодор Турко, фін. секретар, Андрій Чеплик, рек. секретар, Микола Цуцура, касієр, Семен Гойняк, Михайло Жінський, і Василь Буняк, контрольори.

Підчас різдвяних свят відділ перевів коляду на культурно-просвітні цілі на Лемківщині, разом з п. Дудрою, яка принесла загально $96.70, та відразу зачав думати про устроєння якогось підприємства, щоби здобути ще більший фонд на ту саму ціль.

В Олифанті й поза Олифантом є много лемків (українців-русинів), які люблять свій рідний край та хочуть йому нести матеріяльну поміч. Під тим кличем відбувся дня 26-го марта ц. р. в Українській Авдиторії на Рівер вулиці в Олифанті „Лемківський Вечерок".

Авдиторія була виповнена по береги учасниками з Олифанту й околиці, які чекали нетерпеливо на початок програми, цікаві, як випаде перше підприємство новозснованого відділу.

Програма розпочалась точно в годині 8-мій вечером. Найперше було вступне слово проф. Л. Сорочинського який подав присутним короткі пояснення про теперішне незавидне положення Лемківщини та про її „гаразди". По промові Парохіяльний Хор під проводом проф. Сорочинського відспівав кілька лемківських і загально українських пісень. Публика була незвичайно вдоволена виступом хору, бо оплескувала його грімко.

Відтак виступив проф. Ащенко, представляючи серію всілякого роду танків, як також п-ні Ащенко зі своїми балетними імпровізаціями. Опісля виступали діти, з якими п. Ащенко провадить школу в Олифанті. На кінець п. Ащенко виступив з комічним монольогом, який віддав справді по мистецьки. Публика була прямозачарована його виступом, бо довго та гучно оплескувала його.

Уряд 15. Відділу Організації Оборони Лемківщини складає сердечну подяку всім присутнім, що своєю участю поперли зачату нами працю в користь наших братів, як також усім виконавцям програми, а далі о. сов. І. Ортинському, який незвичайно щиро запрошував громадян до численної участи та парохіяльному урядові, який відступив авдиторію на речерок за дуже малою винагородою.

Загально кажучи, вечерок відбувся знаменито, і з нього є подвійна користь: По перше, олифантські громадяни пізнали краще, що всі ми один народ, без огляду на це, чи походимо з Лемківщини, чи з Поділля, чи з Гуцульщини, чи з Великої України, чи з Закарпаття, та що треба нам спільно працювати для визволення своєї української нації так у Східній як і Західній Україні. По друге, вечерок приніс гарний матеріяльний дохід (фінансовий звіт буде поданий пізніше), призначений на поміч нашим братам в старім краю, які ніколи цього не забудуть, що тут за морем є їх рідні брати, які хоч самі може не мають таких великих гараздів, не лишають їх в біді, а помагають їм щиро.

За Уряд 15. Відділу О.О.Л. в Олифант, Па.:
Микола Дзядик, предс.;
Андрій Чеплик, рек. секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Елизабет, Н. Дж. — До збірки на Народню Лічницю додати: Галінович $5. Далі: Г. Вілінський, а не Білінський.

А. М. — На жаль — не надається.

ЗУПА ДЛЯ ВТІКАЧІВ.

Законниці кормлять горячою зупою дітей і родичів, що втекли через Пиринейські гори з навіщеної горожанською війною Еспанії в Францію.

ВІДОЗВА
ДО ВИХОДЦІВ ЗБАРАЗЬКОГО ПОВІТУ.

Село Новий Роговець, що належить до Лубянок Вищих, має в собі мішаних мешканців: українців і поляків. Українських мешканців є лише 30. Воно заложене щойно в 1920 році. На початку його оснований приходило до сутичок між поляками й українцями. Але це все якось переходило. Пару літ тому поляки побудували собі школу. Тепер прийшла черга на українців і вони почали собі будувати Народній Дім, в якім містилася б читальня „Просвіти". Але місцеві поляки почали робити українцям ріжні перешкоди. Та по довгих заходах українцям таки вдалося дістати дозвіл від польської влади на будову читальні. Закупили площу під будову і ту площу засадили довкола ялинками, щоб в той спосіб прикрасити ту площу, на якій має станути Народній Дім. Але з боку певних людей пішла скрита робота проти тих плянів і ті люди в ночі вирубали 90 новозасаджених деревин.

Не звертаючи уваги на ті перешкоди, українці таки рішилися за всяку ціну докінчити розпочате діло. Вони поклали основи під Народній Дім і докладають усіх старань, щоб ту будову підтягати далі. Але занадто їм тяжко. Вони вичерпалися зі всіх матеріяльних засобів і тепер бачуть, що власними силами вони цього діла не докінчать.

Тому, в імені українців села Новий Роговець, прохаємо всіх наших патріотичних імігрантів в Америці, щоб прийшли нам з поміччю. За ту поміч наші брати будуть дуже вдячні. Вона врятує наше рідне село від національної загибелі і поможе нашим братам набути освіту, без якої нині ніяка боротьба за краще завтра не можлива. Гроші просимо слати до нюйорського комітету, що завязався в тій цілі, на адресу голови Михайла Заблоцького, 332 E. 14. ST. NEW YORK CITY. Колиб хто хотів слати гроші впрост, то може слати на адресу: Ярослав Куснів, Новий Роговець, почта Збараж.

RADIO.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.
УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА ЧЕРЕЗ РАДІО.

Співацько Драматичний Хор „Бандурист" при українській православній церкві св. Тройці в Трентон, Н. Дж., під проводом о. П. Білоня виконає програму **Пасхальні пісні і Гаївки в неділю, 24-го квітня, через радіо стацію WTNJ (1280 Kc.) пів години від 6:00 до 6:30 вечором.**

ПО ЗДОБУТТЮ МІСТА.

По здобуттю міста в еспанській горожанській війні справа не кінчиться. Ще треба жовнірам піти містом та повистрілювати оставших стрільців. Фотографія була знята по здобуттю повстанців міста Леріда, „ключевого міста" до Катальонії.

36,000,000 ОСІБ У РЕЄСТРАХ СОЦІЯЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Закон про Соціяльне Забезпечення вже уведено в життя в цілім краю. Передовсім на основі постанов про забезпечення на старість 36,000,000 робітників мають уже свої імена і рахунки в урядових списках. Крім того приблизно 21,000,000 робітників працюють у таких індустріях і фахах, до яких стосуються стейтові закони про компензацію (відшкодування) підчас безробіття. Нарешті, правильну допомогу з федеральних, стейтових або міських фондів дістає поверх 2,100,000 інших людей в потребі — старих, сліпих та дітей, що їх батьки не можуть дати їм утримання.

Тими трьома ділянками програми закону завідує Комісія для Соціяльного Забезпечення. Крім того закон обіймає постанови про публичне здоровля, фахове навчання й опіку над дітьми, але адміністрацію тих справ мають інші урядові установи, не ця комісія.

Щодо соціяльного забезпечення (на старі літа), то від 1. січня 1937 року заробітну плату робітників записують у реєстрах комісії. Ті реєстри будуть служити за основу для визначення суми пенсії, на яку робітник буде мати право після того, як осягне 65 рік життя. Найменша місячна платня, після 65 року, є $10, найвища $85. Гуртом виплачують тепер за минулі місяці тим робітникам, що 65 рік їм уже пройшов після того, як закон увийшов в життя, та родинам тих, що від того часу померли. Правильні місячні виплати мають початися в 1942 році.

Комісія для Соціяльного Забезпечення відкрила, крім своїх 12 районних бюр, ще 324 офіси місцеві, що повинні давати робітникам усі потрібні інформації щодо їх прав на забезпечення на старість. В головній реєструючій канцелярії в Балтиморі поміщені всі списки. Вони обіймають імена і конта всіх записаних робітників і можуть бути вжиті лише для цілей закону про соціяльне забезпечення, а позатим вони довірочні і неприступні.

Щодо відшкодування на випадок безробіття, то воно залежало від законів, ухвалених стейтами. Але до липня 1937 року вже кожний стейт ухвалив такий закон про компензацію безробітним, і всі закони одержали апробату від Комісії для Соціяльного Забезпечення. Апробата потрібна на те, щоб федеральний уряд міг дати стейтам фінансову підтримку.

Двацять один стейтів уже готові виплачувати відшкодування безробітним. У Висконсині платять його ще від 1936 року. До кінця 1939 року закон буде в повнім ході в усіх стейтах.

Компензацію безробітним виплачують без огляду на те, чи робітник її потребує, чи має ще свої засоби до життя. Таксамо мається справа з пенсією на старі літа. Річ у тому, що робітник заробляє собі право на компензацію чи на пенсію. Потрібні фонди складаються з оплат робітників, стягнених з їх заробітної плати, і з податків, які платять ацедавці.

Закон про Соціяльне Забезпечення пердбачає теж допомогу для людей старих, понад 65 літ, які не мають засобів до життя. Стейти, (які провели закони про таку допомогу, теж одержать з федеральних фондів підтримку на ту ціль Таких стейтів є 47, і в них загалом поверх півтора міліона старців користає з допомоги, пересічно в сумі $19 на місяць. У 40 стейтах помагають теж незаможним сліпцям; 44,000 їх одержали допомогу в пересічній сумі $25 на місяць. Нарешті, допомогу одержали також 514,000 дітей таким чином, що їх родинам виплачують пересічно по $31 на місяць.

Від конгресу домагаються, щоби поправити Закон про Соціяльне Забезпечення, а саме і передовсім поширити його на робітників, які тепер з нього не користають. Забезпечення на старість, наприклад, не обіймає хліборобських робітників, ні осіб, що працюють в освітніх і добродійних установах. Закони про відшкодування безробітним виключають більш як третину робітників краю: тих, що працюють у малих підприємствах і в хліборобстві.

Американські робітничі організації домагаються таких поправок у Законі про Соціяльне Забезпечення:

Поширення забезпечення на старість і компензації безробітним на хліборобських робітників і на всіх, що наймаються на роботу в фабриках, заводах, майстернях і офісах.

Звільнення робітників від оплат, які вони платять в осьмих стейтах на фонд відшкодування безробітних.

Установлення одностайної пенсії на старість щонайменше у сумі $50 на місяць для всіх громадян краю, що їм минуло 60 років життя.

ФЛІС.

РАДІО.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заходом Центрального Комітету Укр. Нац. Організацій міста Ню Йорку буде передана радіова програма в суботу, 23. квітня в годині 6:30 вечором зо стації WNYC (810 кл.).

Програму виконає „Вокальний Ансамбль" М. Скоробогача.

ІНТЕЛІГЕНЦІЯ МИШІ.

Цікаві обсервації над здібністю орієнтації мишей подає проф. Б. Шмідт на основі своїх дослідів. Він переводив ці досліди від жовтня до грудня. Вони полягали на тому, що в коморі одного дому ловили лапками миші. Потім їх значили, виносили і випускали на свободу у ріжних віддалях від дому від 5—800 метрів. У всіх 15 переведених з мишками дослідах вони верталися завсіди до місця, звідки походили, дарма, що віддаль кількасот метрів це величезна трудність для фізичної спромоги того малого звірятка. Миші верталися все до того самого дому, де раніше перебували, хоч могли схоронитися до інших, ближчих домів, що знаходилися на їх дорозі. Миші верталися все коло півночі, а ніколи вдень.

Згадані факти свідчать про визначний хист орієнтації у мишей. Причини цього явища вчені ще не знають; не знати також, який орган відповідає тому змислові орієнтації у мишей. Цікаве, чи у мишей не грає ролі подібний інстинкт привязання до раз вибраного місця, як у їх найбільших ворогів — котів. Коти мусять знати про це багато більше, ніж ми, коли не чатують на них.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(139)

Могутні руки висунулись з темноти і кріпко стиснули Джейн. Рівночасно вона почула спереду шамотіння і чиїсь кроки. Люди, які її схопили поволікли її назад до виходу. На дворі було досить темно, та вона побачила, що біля неї знаходилося кількох кавуру. Вони схопили також Анету і кріпко її стискали, хоч вона і не пробувала втікати.

Хтось приніс каганець і освітив ціле товариство. Один з кавуру бистро вдивлявся в обличчя всіх присутніх, немов шукав когось. Нагло він запитав: „Де Оглі?" Всі сторожі почали довкруги оглядатись і питати де Оглі. Джейн зрозуміла, що в тому замішанні Оглі таки зумів утекти. Це були його кроки, які вона чула в часі, коли на них напали кавуру.

По хвилі мовчанки один з кавуру сказав: „Він мусів втекти. Ходім за ним, ми мусимо його зловити". Але начальник цеї сторожі зупинив їх: „Тепер вже запізно, Оглі бігає не гірше від нас. А він щонайменше кілька хвилин випередив нас. Він вже десь в лісі. Вранці, коли зійде сонце, ми всі пустимося в розшуки за ним і окружимо ліс з кількох сторін".

„А тепер ми мусимо повідомити про це все Кавандаванду і побачимо, що він на це все скаже". Видно було, що вони всі були незадоволені, що Одглі втік. Вони боялися, що тим дуже розгнівають Кавандаванду. Та не було іншої ради як робити те, що радив начальник. Вони взяли обі жінки за руки і попхали їх поперед себе в напрямі палати Кавандаванди.